

**La llengua catalana a la UIB:
l'ús a la docència i la recerca a la Universitat de
les Illes Balears (cursos 1999-2000 a 2007-2008)
i coneixement subjectiu (autoavaluació) de
l'alumnat (curs 2008-2009). Una actualització**

Ramon Bassa i Martín

RESUM

Presentam les dades sociolingüístiques que a través de la tasca que realitza i coordina el Servei Lingüístic de la UIB s'han obtingut sobre l'ús del català (i l'espanyol) a la Universitat de les Illes Balears durant el curs 2008-2009, així com una actualització i revisió de les dades sobre l'ús a la docència i la recerca des de l'any 1999-2000 al 2007-2008, juntament amb el coneixement subjectiu que declara tenir l'alumnat sobre llengües durant el curs 2008-2009.

RESUMEN

Presentamos los datos sociolingüísticos que a través de la actuación que realiza el Servei Lingüístic de la UIB se han obtenido sobre el uso de la lengua catalana (y la española) en la Universidad de las Illes Balears durante el curso 2007-2008, así como una actualización y revisión de los datos sobre el uso del catalán en la docencia y la investigación desde el año 1999-2000 al 2007-2008, juntamente con el conocimiento subjetivo que declara tener el alumnado sobre idiomas durante el curso 2008-2009.

Tot i que la política lingüística del Govern de progrés que sortí dels resultats i pactes de les eleccions de 2007 a les Illes Balears ha millorat, perquè ha corregit decrets i disposicions de l'anterior Govern conservador (2003-2007), especialment en el camp de l'ensenyament, com l'anomenat decret de trilingüisme, encara queda molt de camí en el camp de la normalització lingüística de la llengua catalana.

El català encara no ocupa amb normalitat tots els àmbits públics que li pertocuen a la nostra comunitat: serveixin a tall d'exemple alguns camps com la justícia, la sanitat o les forces d'ordre públic, on encara es considera que l'ús del castellà passa per damunt de l'ús del català, actuació que ha seguit provocant diversos problemes i conflictes al llarg d'aquests dos o tres darrers anys, quan l'usuari decideix exercir el dret d'expressar-se en la llengua pròpia de les Illes Balears, o quan les autoritats autonòmiques recorden que a les oposicions i proves hi ha d'haver un determinat nivell de coneixement de la llengua catalana.

Si a aquesta situació politicoadministrativa hi afegim l'alt nombre d'immigrants que han arribat durant la dècada del present segle, amb més de tres-cents mil nouvinguts, que no coneixen la llengua pròpia de les Illes Balears, i a vegades, ni la llengua espanyola, entendrem que una comunitat que ha rebut un 25-30% de nous arribats en una dècada, ho té difícil, si no arbitra actuacions noves, decidides, atractives i imaginatives per redreçar lingüísticament i socialment aquest problema. Tot i que ben aviat la seva incorporació lingüística s'acostuma a fer a partir del castellà, per la situació diglòssica en què és troba, *de facto*, la llengua catalana.

El sector de l'ensenyament públic, i també, la Universitat de les Illes Balears, és un dels llocs on l'ús habitual de la llengua catalana es veu més afavorit. Ara bé, això vol dir que s'usi realment? Com es troba i ha evolucionat l'ús de la llengua catalana dins la Universitat? Quin percentatge d'ús hi ha? Quines actuacions es prenen?

Cal dir que, per concisió, els quadres i taules que ja es publicaren a l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2006*, en un article anterior,¹ no es repetiran, excepte en el cas que s'hagués de rectificar o actualitzar alguna dada.

Vegem, doncs, a continuació unes dades sociolingüístiques que a través de la tasca que realitza i coordina el Servei Lingüístic de la UIB hem pogut obtenir sobre l'ús del català a la nostra universitat.

I. EL CONEIXEMENT DEL CATALÀ PER PART DE L'ALUMNAT

Disposam de dos indicadors aproximats per poder deduir el grau de coneixement del català per part de l'alumnat de la UIB: a) la llengua usada globalment per contestar les proves de selectivitat, i b) la declaració individual que ha fet en matricular-se cada alumne sobre el grau de coneixement de llengües que considera que té.

I.1. La llengua usada a les proves de selectivitat

Pel que fa a la llengua usada a les proves d'accés a la Universitat, les dades proporcionades pel Vicerectorat d'Estudiants al Servei Lingüístic mostren un progressiu augment de l'ús del català per part dels estudiants.

Per analitzar l'evolució en la tria de llengua, vegeu els gràfics 1 i 2, que mostren les dades a la convocatòria de juny i setembre des del curs 1998-99 al curs 2007-2008, respectivament. En el moment de redactar aquestes línies encara no s'han realitzat els exàmens de juny i de setembre del curs 2008-2009, o sigui de la convocatòria de la selectivitat 2009.

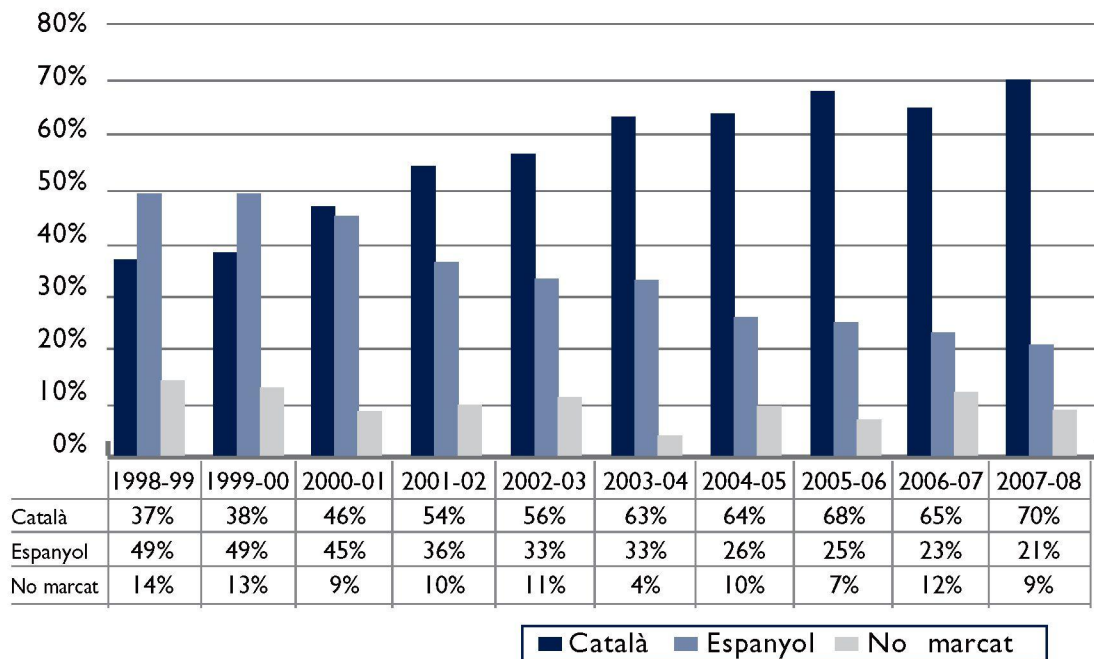
I.1.1. Ús del català a les proves de selectivitat. Juny (cursos 1998-99 a 2007-2008)

Passa d'un 37% el curs 1998-99 a un 63% el curs 2003-2004, d'un 64% el curs 2004-2005 a un 68% el curs 2005-2006. El curs 2006-2007 hi ha un lleuger retrocés a un 65%, no sabem si podria ser atribuïble a la política lingüística del Govern conservador d'aleshores. El curs següent ja torna a pujar a un 70%, i segons les dades del juny de 2009, l'ús del català ha estat d'un 77,2%, segons el GRESIB (Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears).²

¹ Vegeu l'article: «L'ús del català a la docència i la recerca a la Universitat de les Illes Balears (cursos 1999-2000 a 2005-2006)», pàg. 238-277. A l'*Anuari 2006*.

² Vegeu: Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears (GRESIB): «El català a la selectivitat 2009». <http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/estadistica.htm> (consulta: agost 2009).

GRÀFIC I. ÚS DEL CATALÀ A LES PROVES DE SELECTIVITAT. JUNY (CURSOS 1998-99 A 2007-2008)

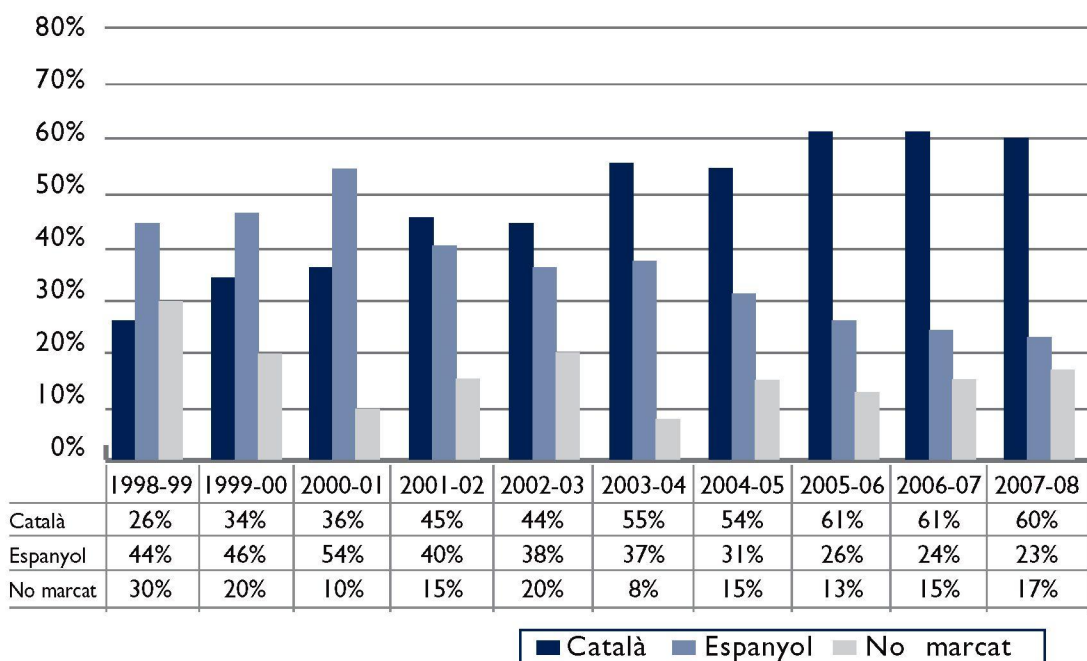
Font: Servei Lingüístic, a partir de les dades del Vicerectorat d'Estudiants.

Per a més detalls, vegeu la web del Gabinet de Recerca: <http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/selectivitat.htm>.

1.1.2. Ús del català a selectivitat. Convocatòria de setembre (cursos 1998-99 a 2007-2008)

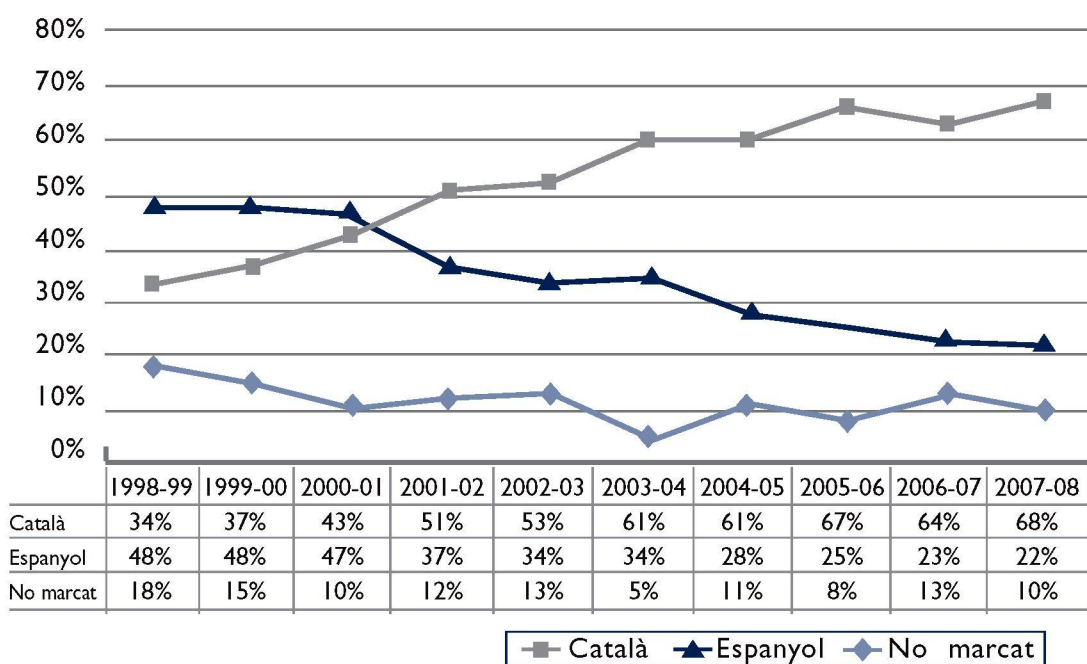
Amb les dades facilitades pel Vicerectorat d'Estudiants constatarem que la tria del català com a llengua de realització de la selectivitat a la convocatòria de setembre també ha anat augmentant progressivament des del 37% del curs 1998-99 al 60% del curs passat. De totes maneres, es comprova com al setembre la tria del català és d'un 8 a un 10% inferior que a la convocatòria de juny. Pot deure's a una major inseguretats en la llengua per part de l'alumnat que suspèn o tindria res a veure amb el grau de coneixements amb què arriben els alumnes que suspèn al juny? No tenim dades sociològiques per saber la procedència social d'aquest tipus d'alumnat per extreure'n una resposta explicativa clara.

GRÀFIC 2. ÚS DEL CATALÀ A SELECTIVITAT. CONVOCATORIA DE SETEMBRE (CURSOS 1998-99 A 2007-2008)

Font: Servei Lingüístic 2009, a partir de les dades del Vicerectorat d'Estudiants.

GRÀFIC 3. EVOLUCIÓ GLOBAL (JUNY I SETEMBRE) DE L'ÚS DEL CATALÀ A LA SELECTIVITAT (CURSOS 1998-99 A 2007-2008)

Font: Servei Lingüístic, a partir de les dades del Vicerectorat d'Estudiants.

D'acord amb el gràfic general realitzat per l'àrea de dinamització del Servei Lingüístic, podem veure com l'evolució global de la tria del català com a llengua d'ús augmenta cada curs, i ho fa des del 34% del curs 1998-99: puja al 37% el curs 1999-2000, arriba al 61% durant els cursos 2003-2004 i 2004-2005, puja al 67% el curs 2005-2006 i baixa al 64% el curs 2006-2007 fins a arribar al 68% del curs 2007-2008, o sigui que en una dècada la tria i l'ús del català a la selectivitat ha doblat el percentatge global.

Si ho comparem amb les dades que publica el Centre de Documentació Sociolingüística de la UIB, les dades que presenta l'esmentat centre són superiors a les elaborades a partir de les dades del Vicerectorat d'Estudiants que ha fet servir el Servei Lingüístic. Desconeixem el motiu d'aquesta diferència.

1.2. La consciència subjectiva (o autoavaluació) del grau de coneixement del català i d'altres llengües que declaren els estudiants de la UIB (curs 2008-2009)

Entenem per consciència subjectiva sobre el grau de coneixements d'idiomes la resposta que l'enquestat dona sobre el nivell de coneixements en una autoavaluació respecte a un idioma. Les respostes corresponen, per tant, a l'apreciació que el mateix subjecte té sobre el que declara que és el seu coneixement d'un idioma concret.

Aprofitant la tasca que realitzava el Servei d'Estadística i Qualitat Universitària (SEQUA) sobre el coneixement que declarava l'alumnat sobre idiomes a l'enquesta de matrícula, a través del Gabinet de Didàctica del Servei Lingüístic s'incorporà una pregunta amb quatre apartats sobre: quina llengua utilitzes normalment en els àmbits indicats a continuació: família, amb les amistats, centre educatiu de procedència i botigues i comerços. Les respostes també s'indicaran.

1.2.1. Dades generals sobre la consciència subjectiva del grau de coneixement d'idiomes per part de l'alumnat de la UIB (curs 2008-2009)

A continuació presentam dos quadres estadístics amb els resultats de l'enquesta del full de matrícula sobre el coneixement de llengües: a) l'un, el quadre 4, conté dades sobre la mitjana general de grau de coneixement que diu tenir l'alumnat que es matricula per primera vegada a la UIB durant l'actual curs en què ens trobam; b) l'altre quadre, el quadre 6, conté les mitjanes sobre el coneixement lingüístic del català, castellà i anglès que ha declarat tenir l'alumnat, però agrupat per escoles i facultats de la UIB.

- a) Com podem veure en el quadre 4, la llengua que l'alumne declara conèixer més bé en les quatre habilitats lingüístiques bàsiques (entendre, llegir, parlar i escriure) és el castellà, amb una mitjana de 3 sobre 3 pel que fa a l'alumnat que declara entendre i llegir i que vindria a representar el 100%, percentatge quasi igual respecte a les altres dues habilitats de parlar i escriure, que arriben al 2,96 i 2,98, respectivament, que ve a representar més d'un 99% d'autoconeixement.

Pel que fa al català, és el segon idioma més conegut, seguit del francès i l'alemany. A pesar de la creença que a les Illes Balears l'alemany, per la presència de nombrosos turistes d'aquesta parla (Alemanya i Àustria, principalment), és un idioma molt conegut, no és així en el cas del nous estudiants de la UIB. Potser, la proximitat entre llengües romàniques com són el francès i el català, i les relacions que ha

tingut Mallorca amb França, especialment a zones com Sóller, faciliten aquest coneixement. Tot i que en freqüència d'ús l'alemany superi el francès, com es pot veure al quadre 5.

La mitjana de coneixement del català declarat per aquests nous alumnes és bastant alt, un 2,63 pel que fa a entendre'l (que vindria a ser percentualment un 87,66%), un 2,59 a llegir-lo (o un 86,33%), un 2,33 a parlar-lo (un 77,66%) i a un nivell quasi semblant, amb un 2,31, pel que fa a escriure'l.

Si restam el 2,63 sobre l'índex 3 —o sigui el 87,66%, passat a percentatges— que diu entendre'l, queda només un percentatge del 12,3% de l'alumnat que declararia no entendre'l. S'hauria de comprovar si aquest alumnat coincideix amb el grau d'estudiants que vénen de fora de les Illes a estudiar a la UIB. I per als quals ja hi ha semestralment classes gratuïtes de català ofertes pel servei Lingüístic i de Relacions Internacionals.

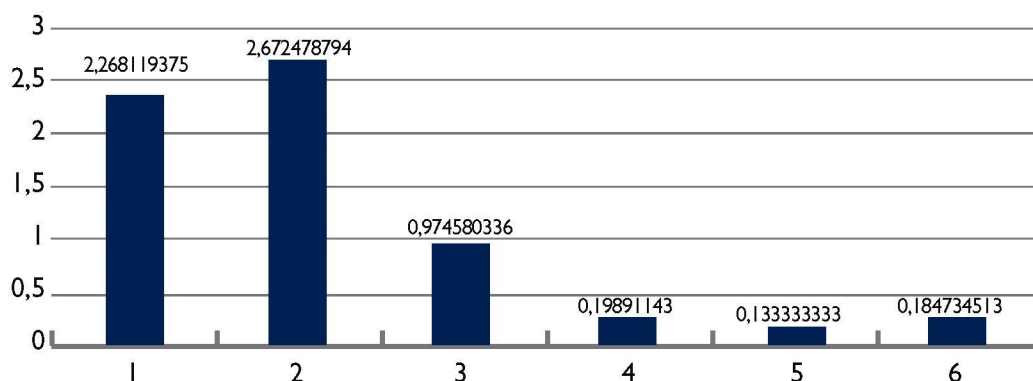
QUADRE 4. CONEIXEMENT AUTOAVALUATIU D'IDIOMES PER PART DE L'ALUMNAT (CURS 2008-2009) PER TOTALS GENERALS

Idioma	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2.63	2.59	2.33	2.31
Alemany	0.35	0.38	0.29	0.27
Anglès	1.38	2.05	1.59	1.82
Castellà	3.00	3.00	2.96	2.98
Francès	0.50	0.47	0.30	0.28

Font: Elaboració del Gabinet de Didàctica del Servei Lingüístic de la UIB, a partir de les dades del SEQUA.

- a. l) En canvi, per freqüència d'ús, el català té una freqüència d'un 2,268, el castellà, d'un 2,67, l'anglès, d'un 0,97, l'alemany, d'un 0,19, i el francès d'un 0,18, com podem veure al gràfic següent:

GRÀFIC 5. FREQUÈNCIA D'US DE LLENGÜES

Identificació de les xifres:

Llengües: 1. Català 2. Castellà 3. Anglès 4. Alemany 5. Francès 6. Altres.

Freqüència: 0. Mai; 1. Poques vegades; 2. Moltes vegades; 3. Sempre.

Font: SEQUA 2009

- b) Els estudiants que s'han matriculat a la Facultat de Ciències Empresarials són els que declaren tenir un autoconeixement més gran del català a nivell d'entendre'l, un 2,95 sobre 3, i de llegir-lo, amb un 2,93, pràcticament empatats amb la Facultat de Ciències, que té una centèsima més de grau de coneixement en lectura, i la Facultat d'Educació, amb un 2,93, també. Pel que fa a parlar-lo, la facultat amb l'alumnat més ben situat és la de Ciències amb un 2,85, seguida de la d'Educació amb un 2,81.

QUADRE 6. CONSCIÈNCIA SUBJECTIVA DEL GRAU DE CONEIXEMENTS D'IDIOMES PER PART DE L'ALUMNAT DE LA UIB. MITJANES. CURS 2008-2009

Infermeria i Fisioteràpia	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,63	2,59	2,33	2,31
Castellà	3,00	3,00	2,96	2,98
Anglès	1,83	2,05	1,59	1,82
Escola Politècnica Superior	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,86	2,85	2,70	2,70
Castellà	2,98	2,99	2,99	2,97
Anglès	1,98	2,18	1,72	1,96
Escola Universitària d'Estudis Empresarials	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,85	2,82	2,67	2,65
Castellà	2,94	2,93	2,92	2,91
Anglès	1,82	2,02	1,48	1,65
Escola Universitària de Turisme	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,72	2,68	2,46	2,46
Castellà	2,97	2,98	2,94	2,91
Anglès	2,18	2,35	1,98	2,09
Facultat de Ciències	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,94	2,94	2,85	2,79
Castellà	2,99	2,98	2,96	2,95
Anglès	1,99	2,18	1,67	1,91
Facultat de Ciències Empresarials	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,95	2,93	2,78	2,81
Castellà	2,99	2,99	2,98	2,97
Anglès	0,45	0,57	0,42	0,42
Facultat de Dret	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,88	2,85	2,68	2,69
Castellà	2,97	2,96	2,96	2,95
Anglès	2,01	2,17	1,75	1,97

Facultat d'Educació	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,94	2,93	2,81	2,76
Castellà	2,99	2,99	2,98	2,98
Anglès	1,90	2,09	1,58	1,78

Facultat de Filosofia i Lletres	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,93	2,90	2,76	2,71
Castellà	2,99	2,99	2,97	2,97
Anglès	2,04	2,22	1,76	1,99

Facultat de Psicologia	Entendre	Llegir	Parlar	Escriure
Català	2,93	2,91	2,79	2,77
Castellà	2,97	2,97	2,97	2,96
Anglès	1,95	2,20	1,67	1,95

Font: Servei Lingüístic de la UIB.

1.2.2. Llengua que emprava l'alumnat nou de la UIB en determinats àmbits (familiar, amistats, centre escolar i al comerç) en iniciar l'actual curs 2008-2009

Pensam que pot ser interessant donar a conèixer les dades sociolingüístiques de l'alumnat que s'ha matriculat enguany a la UIB per àmbits (familiar, amics, escola i botigues) a partir d'una proposta del Servei Lingüístic - Gabinet de Didàctica que incorporà el SEQUA als seus qüestionaris, al qual agraïm la seva col·laboració.

Presentam les dades de l'actual curs acadèmic per facultats i escoles. La facultat on més declara l'alumnat emprar el català en l'àmbit familiar és la de Ciències, amb un 48,86%, seguida de la Facultat d'Educació, amb un 46,49%. La Facultat de Filosofia i Lletres, amb un 31,94%, seguida de la de Ciències, és on els estudiants declaren emprar més el català en les converses amb els amics. Però l'ús ja ha baixat disset punts respecte a l'ús en l'àmbit familiar.

La facultat on es parla més el castellà entre els amics és la d'Empresarials, amb un 54,9%, seguida de l'Escola Universitària d'Infermeria i Fisioteràpia, amb un 46,96%.

La facultat que té més alumnes que tenen una llengua familiar estrangera és la de Turisme, amb un 8,85%, cosa que posa en evidència que són uns dels estudis amb més estudiants de famílies estrangeres, seguida per la Facultat de Ciències, amb un 5,11%.

La facultat amb més estudiants que declaren haver usat més el català al seu anterior centre educatiu és la de Filosofia i Lletres, amb un 49,65%, seguida de la d'Educació, amb un 45,49%.

Destaca com l'ús del català quan el nostre alumnat va a les botigues baixa ostensiblement a percentatges que van del 10,3% al 25,57% com a màxim. L'autocensura personal i l'hàbit de dirigir-se als clients i contestar en castellà queden de manifest. Així, no és estrany que no hi hagi quasi conflicte lingüístic manifest, si ja el jovent catalanoparlant emprava el castellà majoritàriament en dirigir-se als venedors.

Esperam que aquestes dades contribuïran a veure on s'ha de fer més incidència per atendre i ajudar la normalització lingüística, no solament del professorat, sinó també de l'alumnat, amb el voluntariat i l'intercanvi lingüístics entre alumnes, cursos, activitats lúdiques, etc.

QUADRE 4 BIS (COMPLEMENT DEL QUADRE 4). ÚS DE LLENGÜES DELS ALUMNES DE NOU INGRÉS A LA UIB PER FACULTATS I ESCOLES. CURS 2008-2009

Facultat de Ciències

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	48,86%	30,11%	48,30%	25,57%
Castellà	33,52%	34,09%	17,61%	27,27%
Totes dues	7,95%	31,82%	28,98%	43,75%
Altres	5,11%	1,14%	1,70%	0,57%
(NC)	4,55%	2,84%	3,41%	2,84%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Escola Universitària d'Estudis Empresarials

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	32,88%	13,70%	36,30%	13,01%
Castellà	52,74%	54,79%	29,45%	52,05%
Totes dues	4,11%	27,40%	32,19%	32,88%
Altres	2,74%	0,68%	0%	0%
(NC)	7,53%	3,42%	2,05%	2,05%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Escola Politècnica Superior

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	39,45%	25,23%	39,91%	22,02%
Castellà	40,37%	38,99%	25,23%	39,45%
Totes dues	11,01%	29,36%	28,90%	34,40%
Altres	3,67%	0,46%	0,46%	0,46%
(NC)	5,50%	5,96%	5,50%	3,67%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Escola Universitària de Turisme

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	30,97%	15,93%	30,09%	10,62%
Castellà	50,44%	42,48%	29,20%	50,44%
Totes dues	2,65%	29,20%	30,97%	34,51%
Altres	8,85%	5,31%	4,42%	0,88%
(NC)	7,08%	7,08%	5,31%	3,54%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Facultat de Dret

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	31,25%	16,25%	32,50%	15,00%
Castellà	46,25%	44,38%	22,50%	40,63%
Totes dues	11,88%	31,88%	38,13%	36,88%
Altres	3,13%	1,25%	1,25%	0%
(NC)	7,50%	6,25%	5,63%	7,50%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Escola Universitària d'Infermeria i Fisioteràpia

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	30,87%	17,39%	33,91%	15,65%
Castellà	50,43%	46,96%	29,57%	44,35%
Totes dues	9,13%	28,70%	28,70%	32,61%
Altres	3,04%	0,87%	2,61%	0,43%
(NC)	6,52%	6,09%	5,22%	6,96%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Facultat d'Educació

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	46,49%	29,26%	45,49%	27,05%
Castellà	35,47%	29,26%	15,03%	25,85%
Totes dues	12,02%	33,47%	34,47%	42,69%
Altres	0,80%	0,20%	0,20%	0,40%
(NC)	5,21%	7,82%	4,81%	4,01%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Facultat de Psicologia

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	33,94%	18,35%	36,70%	18,35%
Castellà	44,95%	44,95%	22,02%	34,86%
Totes dues	13,76%	32,11%	36,70%	42,20%
Altres	3,67%	0%	0%	0%
(NC)	3,67%	4,59%	4,59%	4,59%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Facultat de Filosofia i Lletres

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	40,28%	31,94%	49,65%	31,60%
Castellà	36,81%	32,29%	17,01%	27,43%
Totes dues	10,07%	30,21%	27,43%	36,46%
Altres	4,86%	0,35%	0,69%	0,35%
(NC)	7,99%	5,21%	5,21%	4,17%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales

Llengua Àmbit	Família	Amics	Centre educatiu	Botigues
Català	31,33%	17,17%	38,20%	10,30%
Castellà	46,35%	48,07%	22,75%	49,79%
Totes dues	11,59%	28,76%	33,05%	33,48%
Altres	3,43%	0,43%	1,29%	0,86%
(NC)	7,30%	5,58%	4,72%	5,58%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB - Gabinet de Didàctica. Elaboració pròpia a partir de les dades del SEQUA.

1.3. La recerca en català. Ajuts sol·licitats i tesis doctorals

La Universitat de les Illes Balears, en col·laboració amb la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears, atorga cada any uns ajuts econòmics per ajudar a la redacció i correcció i a la realització de treballs de grau i tesis en llengua catalana, per als estudiants que no siguin del Departament de Filologia Catalana, on ja se suposa que és la llengua de treball.

Poden sol·licitar aquests ajuts els titulars universitaris que redactin i presentin, durant cada curs, el projecte de fi de carrera, l'antiga tesi de llicenciatura, la memòria d'investigació o la tesi doctoral en llengua catalana. Es tramiten els ajuts administrativament a través de l'àrea de dinamització del Servei Lingüístic.

El nombre de tesis presentades en totes les llengües (català, castellà i portuguès) segueix la tònica d'una variació cada dos anys, és a dir, un any sí un any no; les tesis pugen i baixen en el nombre de demandes, i oscil·len quasi sempre per sobre de la quarantena, excepte l'any punta de 2006-2006, que s'arribà a les 56.

El quadre general 7 de tesis presentades en català per cursos acadèmics, des del curs 1997-1998 fins al curs passat, és el següent:

**QUADRE 7. TESIS PRESENTADES I TESIS EN CATALÀ
(CURSOS 1997-1998 A 2007-2008)**

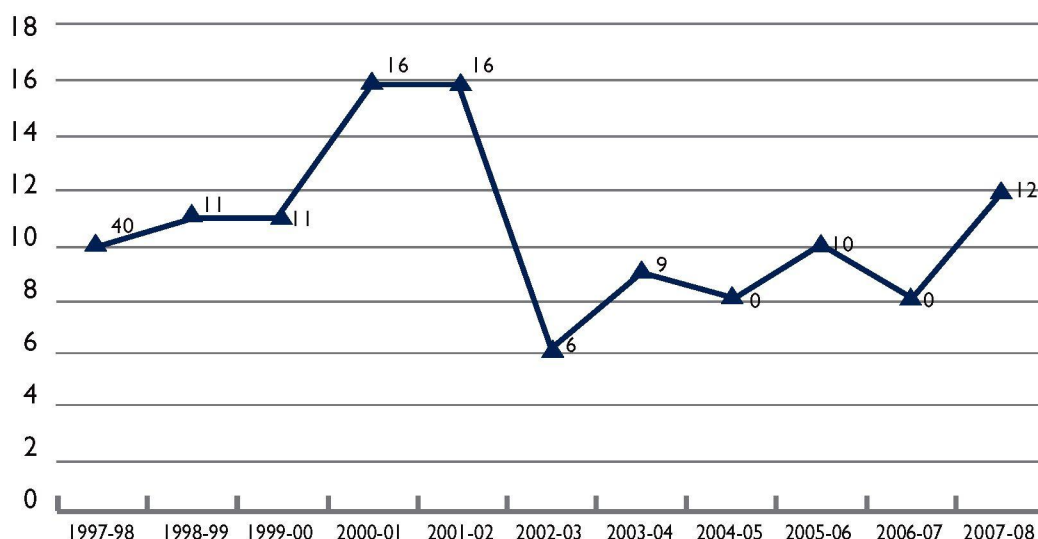
Curs	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Tesis presentades	28	37	43	50	40	42	36	45	56	49	43
En català	10	11	11	16	16	6	9	8	10	8	12

Font: Servei Lingüística de la UIB.

Les dades sobre el nombre de sol·licituds ens permeten veure de manera aproximada —ja que hi ha estudiants que poden no presentar una petició— l'evolució i la valoració que els estudiants i els futurs doctors tenen respecte a l'ús del català per a la recerca. Les tesis doctorals sofreixen una oscil·lació que va de les 10 del curs 1997-1998 a un màxim de 16 durant el cursos 2000-2001 i 2001-2002. El darrer curs 2007-2008 s'arribà a un augment de 12 sol·licituds després de cinc cursos consecutius anteriors de baixada. Es fa difícil esbrinar un motiu clar d'aquestes dades: pot ser que no tot l'alumnat se n'hagués assabentat; també, que progressivament hagi baixat, o també que l'ús del català per a la recerca hagi baixat en el seu ús directe. També el sistema de promoció universitària espanyol és un impediment per a l'ús del català a la recerca. En canvi, el nombre de projectes i de memòries es manté més o menys estable al llarg d'aquests cinc darrers cursos.

Per a més detalls, vegeu al gràfic 8 l'evolució de les tesis doctorals presentades en català durant aquesta darrera dècada.

GRÀFIC 8. EVOLUCIÓ DE LES TESIS EN CATALÀ

Font: Servei Lingüístic de la UIB.

2. L'ÚS DEL CATALÀ A LA DOCÈNCIA PER PART DEL PROFESSORAT DE LA UIB (CURS 1999-2000 A 2007-2008)

Cada dos cursos acadèmics el Servei Lingüístic de la UIB realitza un qüestionari sobre l'ús del català per part del professorat universitari. El contingut de les preguntes és de caire qualitatiu i quantitatiu i permeten obtenir dades generals sobre aquest ús en diversos àmbits de l'actuació docent; tot i que les darreres dades ja han tingut una primera revisió a l'hora de tabular-les dins el procés de revisió que anunciàvem ja a l'Anuari 2006.

Durant el curs 2007-2008 l'equip d'enquestadors va realitzar 1.680 qüestionaris als 18 departaments d'aquesta universitat. Les dades que s'han recollit en cada un dels anys acadèmics pertanyen a assignatures anuals i del segon quadrimestre.

A continuació teniu la relació de qüestionaris realitzats al llarg de la dècada, des que s'iniciaren els qüestionaris:

1999-2000: no hi ha dades sobre els qüestionaris recollits.

2001-2002: 1.264 qüestionaris.

2003-2004: 727 qüestionaris.

2005-2006: 1.343 qüestionaris.

2007-2008: 1.680 qüestionaris.

El curs ja esmentat es varen realitzar més qüestionaris que mai, ja que es va passar dels 1.264 qüestionaris del curs 2001-2002 als 1.680 de 2007-2008. En part, aquest augment és degut a la creació de nous departaments: el Departament de Ciències de l'Educació o el Departament d'Economia i Empresa s'han desdoblats, i han sorgit el Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació i el Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques, i per altra banda, el Departament d'Economia Aplicada i el Departament d'Economia de l'Empresa. Igualment cal tenir en compte que durant aquests anys han aparegut nous estudis, com Filologia anglesa i Fisioteràpia. I també hi ha la decisió de tenir més dades concretes.

Per tal d'assegurar la fiabilitat en el tractament de les dades, els resultats dels qüestionaris han estat processats pel Servei d'Estadística i Qualitat Universitària, al qual agraïm la seva col·laboració, amb la coordinació de l'àrea de dinamització del Servei Lingüístic.

Les dades del curs 2007-2008 ens permeten comprovar que un 51,67% del professorat fa classes en llengua catalana, un 44,11% en fa en llengua castellana, i un 2,38% en fa en llengües estrangeres. Hem de precisar que les dades esmentades i les que figuren en aquest article indiquen tendències majoritàries, segons el model de qüestionari. Com es podrà veure, l'ús de la llengua catalana a la docència ha augmentat un 1,5% respecte al curs 2005-2006. Mentre que l'ús del castellà es manté igual. En canvi, ens resulta estrany que l'ús de llengües estrangeres hagi disminuït en les explicacions respecte a l'estudi anterior.

L'instrument i els criteris metodològics

D'ençà que es posaren en marxa els qüestionaris sobre l'ús del català a la docència, el curs acadèmic 1999-2000, han estat gestionats per l'àrea de dinamització lingüística del Servei Lingüístic, que biennalment s'ha encarregat de seleccionar de 5 a 7 alumnes per fer d'enquestadors, els quals normalment han estat membres del Voluntariat Lingüístic de la UIB.

Per fer la seva tasca, aquests alumnes han estat convocats pel Servei Lingüístic a una reunió preparatòria en la qual els hem explicat la seva tasca i els hem assignats uns estudis dels quals s'han encarregat de formular els qüestionaris. Per dur a terme aquesta feina, els hem facilitat una llista en la qual cada assignatura està relacionada amb el seu codi de matrícula, amb el professorat que la imparteix, el departament al qual pertany, els grups en què es divideix i l'horari i el lloc en què es fan les classes. Totes aquestes dades han estat facilitades des del Centre de Tecnologies de la Informació de la UIB.

A partir d'aquesta informació, l'enquestador/a s'ha adreçat, com a mínim, a dos alumnes, als quals, per separat i individualment, ha plantejat les 6 preguntes següents:

1. En quina llengua fa les explicacions majoritàriament el professor / la professora?
2. En quina llengua escriu majoritàriament a la pissarra?
3. En quina llengua respon majoritàriament les qüestions que li formulen en català?
4. En quina llengua respon majoritàriament les qüestions que li formulen en espanyol?
5. En quina llengua presenta majoritàriament els materials de classe (fotocòpies, transparències, etc.)?
6. En quina llengua estan escrits majoritàriament els enunciats dels exàmens?

Les opcions que poden respondre els enquestats són català, espanyol i altres (llengües). En cas que els dos alumnes no hagin coincidit, s'ha demanat a una tercera persona per verificar la informació, o, fins i tot, a una quarta.

Les dades obtingudes s'han documentat en fulls òptics. Des del Servei Lingüístic se n'ha fet un seguiment en tot moment gràcies al qual s'han resolt els dubtes que han tingut les persones encarregades dels qüestionaris. Una vegada el Servei Lingüístic ha comprovat la informació, el Centre de Tecnologies de la Informació s'ha encarregat de processar les dades obtingudes. Després d'aquesta passa, la informació ha arribat a un tècnic del Servei d'Estadística i Qualitat Universitària (SEQUA), que n'ha extret les dades i n'ha processat els resultats.

És la mateixa metodologia que segueixen altres universitats catalanes, com per exemple, la Universitat Autònoma de Barcelona.³ Els qüestionaris acostumen a passar-se els mesos de març,

³ Vegeu: Informe sobre l'ús de les llengües a la docència de la UAB (curs 2004-05). Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Gabinet de Llengua Catalana, 2005. Pàg. 5.

abril i maig. Enguany és la cinquena vegada que s'aplica aquest sistema a la UIB, la primera volta va ser el curs 1999-2000, però enguany hi ha hagut alguns canvis de tabulació estadística. També, per primera vegada s'han tingut en compte a l'hora de la tabulació les seues universitàries de Menorca i Eivissa, per a l'obtenció de dades.

Cal dir que les enquestes, per estalvi de temps i per raons econòmiques, s'han passat només una vegada durant el curs acadèmic, a partir de les assignatures del segon quadrimestre i de les assignatures anuals, per la qual cosa queden excloses d'aquests qüestionaris les assignatures que només es donen el primer quadrimestre, que no destorben la mitjana de la mostra.

També el Servei Lingüístic ha treballat i treballa en una revisió del qüestionari per poder passar de percentatges estimats estadísticament a tabular a partir de percentatges reals d'ús.

2.1. Les variables sociolingüístiques a analitzar

Les dades dels qüestionaris tabulaven, fins al curs 2005-2006, quatre variables o aspectes sociolingüístics, referides a l'ús del català i altres llengües a la UIB:

- 1) L'ús general estimat per estudis (inclou explicacions, respostes a l'alumnat, ús de la pissarra, materials docents i formulació dels exàmens).
- 2) L'ús general per departaments.

Cal dir que aquests dos usos generals es determinen aplicant un criteri d'assignació de respostes al català o a l'espanyol a partir de quatre o més de les sis preguntes específiques contestades afirmativament. Criteri que a vegades dificulta la captació de la situació exacta en percentatges sobre l'ús del català o l'espanyol, al meu entendre, i que fa que les dades obtingudes s'hagin de considerar més com a estimatives que com a exactament reals, i que s'hagin de prendre, per tant, amb prudència.

- 3) Els usos específics per estudis. És a dir, el detall per percentatges de l'ús del català en diferents situacions d'ensenyament: explicacions del professor, llengua per escriure a la pissarra, llengua en què respon les preguntes, llengua del material docent que es proporciona i la llengua primera proporcionada per als enunciats dels exàmens.
- 4) Els usos específics detallats al punt anterior, però per departaments.

En l'actualitat, i seguint les observacions dels experts i del SEQUA, per assegurar una major fidelitat estadística i a causa dels canvis en els plans d'estudis, que no han permès la identificació dels codis de les assignatures assignats a uns estudis, només s'han pogut analitzar dos aspectes referits als departaments:

- a) Usos totals per departaments i ítems.
- b) Usos específics per departaments.

2.2. Usos lingüístics per departaments (curs 2007-2008)

Presentam més detalladament les dades dels usos lingüístics del professorat en la docència durant el curs passat 2007-2008, que és el primer curs que usa el SEQUA per a l'assessorament i el tractament estadístic.

2.2.0. Descripció de la mostra

Com ja hem dit abans, la mostra realitzada ha comprès emplenar 1.680 fitxes a partir del resum de les dades proporcionades per les entrevistes a 1.680 alumnes, que s'han passat després a un full òptic per a la seva tabulació.

S'ha intentat cercar una proporció d'alumnes entrevistats en funció del nombre d'alumnes i d'assignatures de cada departament, tot i que no sempre ha pogut ser possible al detall, ja que a vegades intervenen en estudis diferents que tenen assignatures disperses.

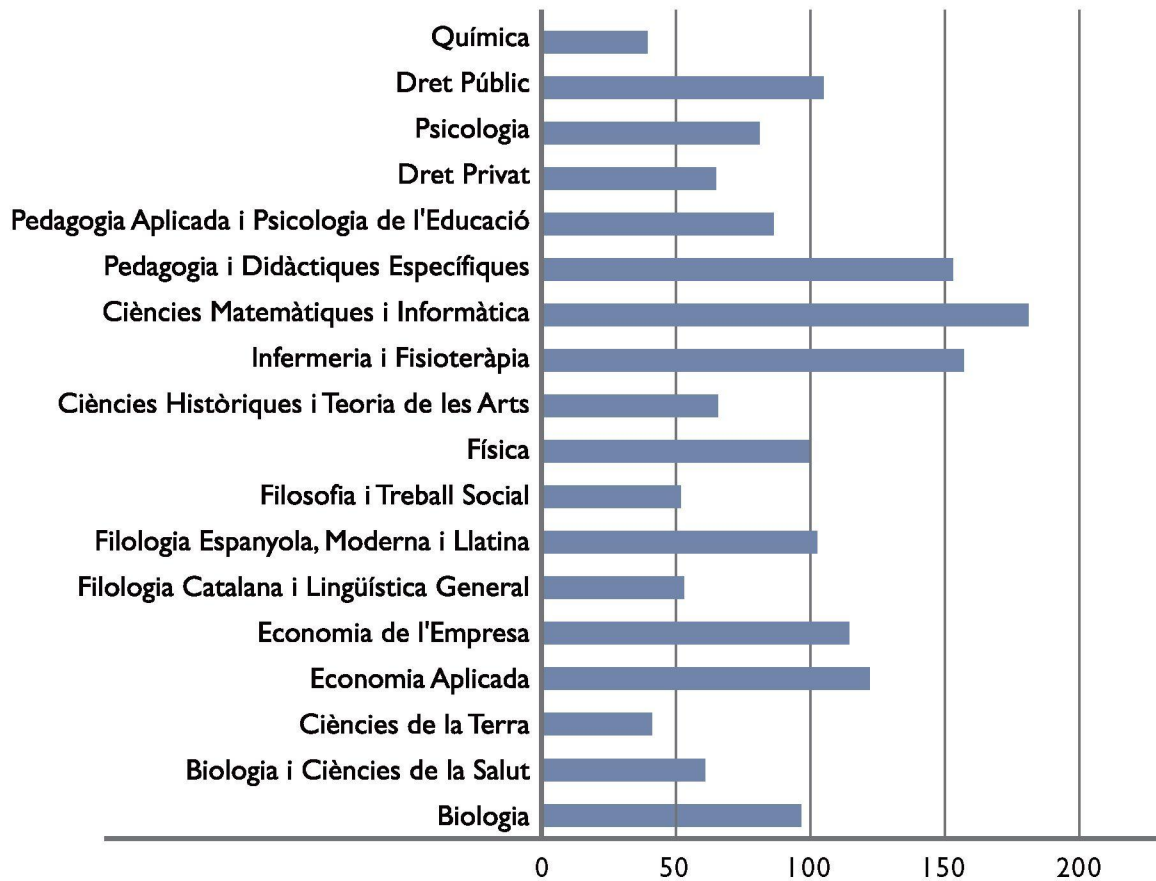
QUADRE 9. NOMBRE D'ENQUESTATS PER DEPARTAMENTS

Departament	Nre. d'enquestes	Percentatge
Biologia	96	5,71%
Biologia i Ciències de la Salut	63	3,75%
Ciències de la Terra	40	2,38%
Economia Aplicada	125	7,44%
Economia de l'Empresa	114	6,79%
Filologia Catalana i Lingüística General	52	3,10%
Filologia Espanyola, Moderna i Llatina	102	6,07%
Filosofia i Treball Social	54	3,21%
Física	100	5,95%
Ciències Històriques i Teoria de les Arts	64	3,81%
Infermeria i Fisioteràpia	157	9,35%
Matemàtiques i Informàtica	181	10,77%
Pedagogia i Didàctiques Específiques	152	9,05%
Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació	86	5,12%
Dret Privat	66	3,93%
Psicologia	82	4,88%
Dret Públic	106	6,31%
Química	40	2,38%
Total general	1680	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

El gràfic seria el següent:

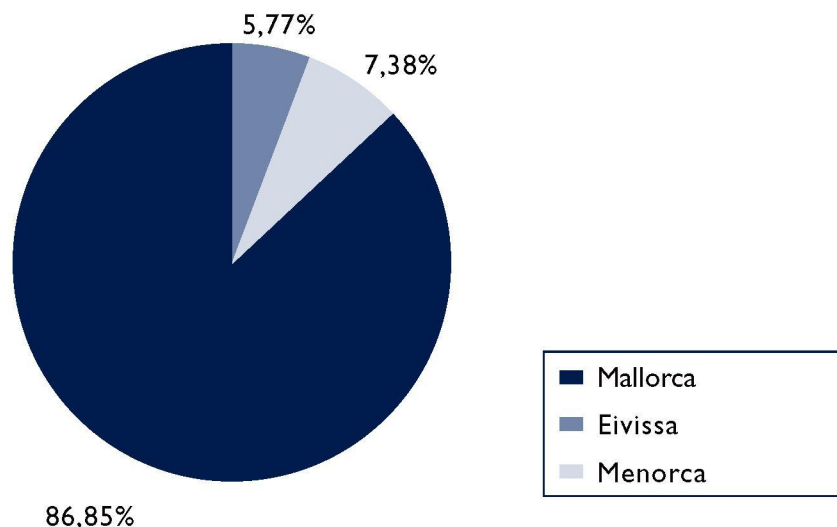
GRÀFIC 10. NOMBRE DE QÜESTIONARIS PER DEPARTAMENT

Distribució de les enquestes realitzades per illes

El 86,85% dels qüestionaris són sobre assignatures i professorat que impartia les classes a l'illa de Mallorca; el 7,38%, a l'illa de Menorca; i el 5,77%, a l'illa d'Eivissa, com mostra el gràfic 7.

GRÀFIC 11: PERCENTATGE DE QÜESTIONARIS REALITZATS PER ILLES

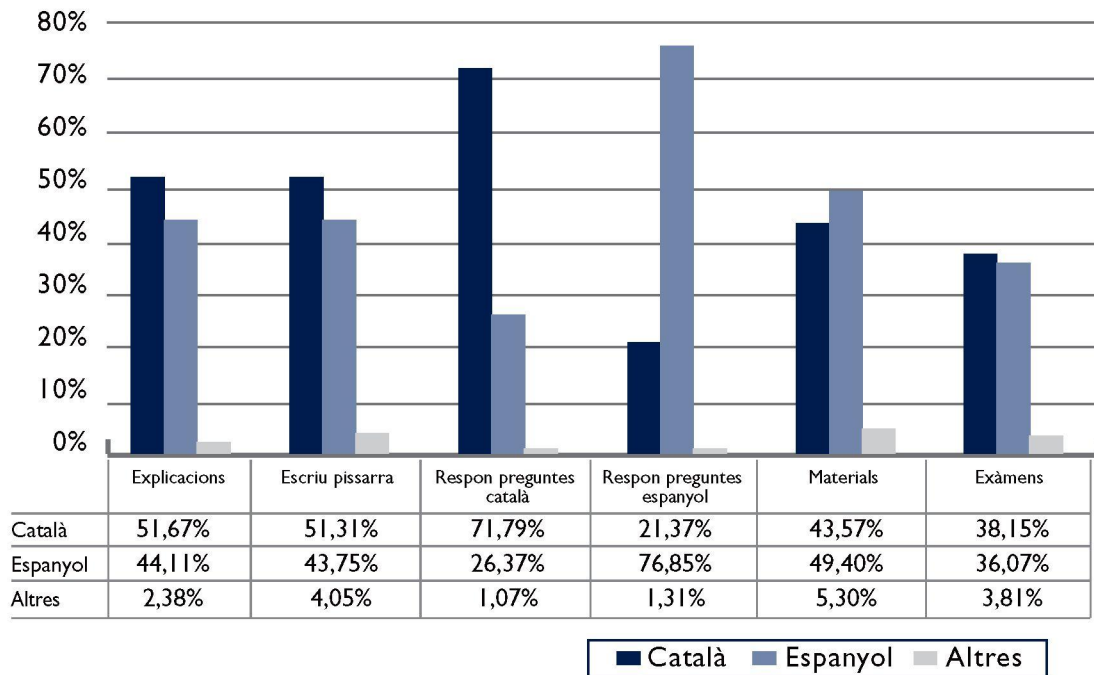
2.2.1. Usos totals per departaments i ítems

Presentam a continuació els totals indicatius per a cada un dels sis ítems de tots els departaments, per mitjana aritmètica.

Resumidament, majoritàriament (és a dir, de forma principal) l'ús del català a la docència a la UIB podem dir que aritmèticament és d'un 51,67% en les explicacions, d'un 51,31% en l'ús escrit a la pissarra, d'un 71,79% en les respostes quan es pregunta en català, que baixa a un 21,37% quan les preguntes es fan en castellà; els materials usats majoritàriament són en català en un 43,57% i els enunciats dels exàmens en un 38,15%.

Pel que fa a l'espanyol, és usat majoritàriament en un 44,11% en les explicacions, un 51,31% en escriure a la pissarra i un 26,37% per respondre a les preguntes de l'alumnat fetes en català, que quan és en castellà puja a un 76,85%. Els materials usats en castellà de manera majoritària representen un 49,40%, i en els enunciats dels exàmens, un 36%. L'aparició d'altres llengües només és d'un 2,38% en les explicacions, i puja a un 4,05% en escriure el professor a la pissarra i a un 5,30% a l'entrega de material. Pel que fa a les respostes quan es demana en català o castellà, és, en ambdós casos, d'un poc més d'un 1%.

El gràfic següent ho mostra més clarament.

GRÀFIC 12. CURS 2007-2008. TOTALS INDICATIUS PER ÍTEM (DE TOTS ELS DEPARTAMENTS, SEGONS MITJANA ARITMÈTICA)

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Novembre 2008.

2.2.2. Dades per a cada un dels sis ítems concrets, per departaments. Curs 2008-2009

Vegem a continuació les dades per a cada un dels sis ítems analitzats. Per tal de no allargar massa l'extensió de l'article, només indicarem a efectes explicatius les dades dels dos departament més ben situats en l'ús del català i dels dos departaments amb menys ús a la docència.

Abreviatures emprades per identificar els divuit departaments:

Biologia	DBA	Ciències Històriques i Teoria de les Arts	DHA
Biologia i Ciències de la Salut	DBF	Infermeria i Fisioteràpia	DIN
Ciències de la Terra	DCT	Matemàtiques i Informàtica	DMI
Economia Aplicada	DEA	Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació	DPA
Economia de l'Empresa	DEM	Pedagogia i Didàctiques Específiques	DPD
Filologia Catalana i Lingüística General	DFC	Dret Privat	DPR
Filologia Espanyola, Moderna i Llatina	DFE	Psicologia	DPS
Filosofia i Treball Social	DFL	Dret Públic	DPU
Física	DFS	Química	DQU

a) En quina llengua fa les explicacions majoritàriament el professor / la professora

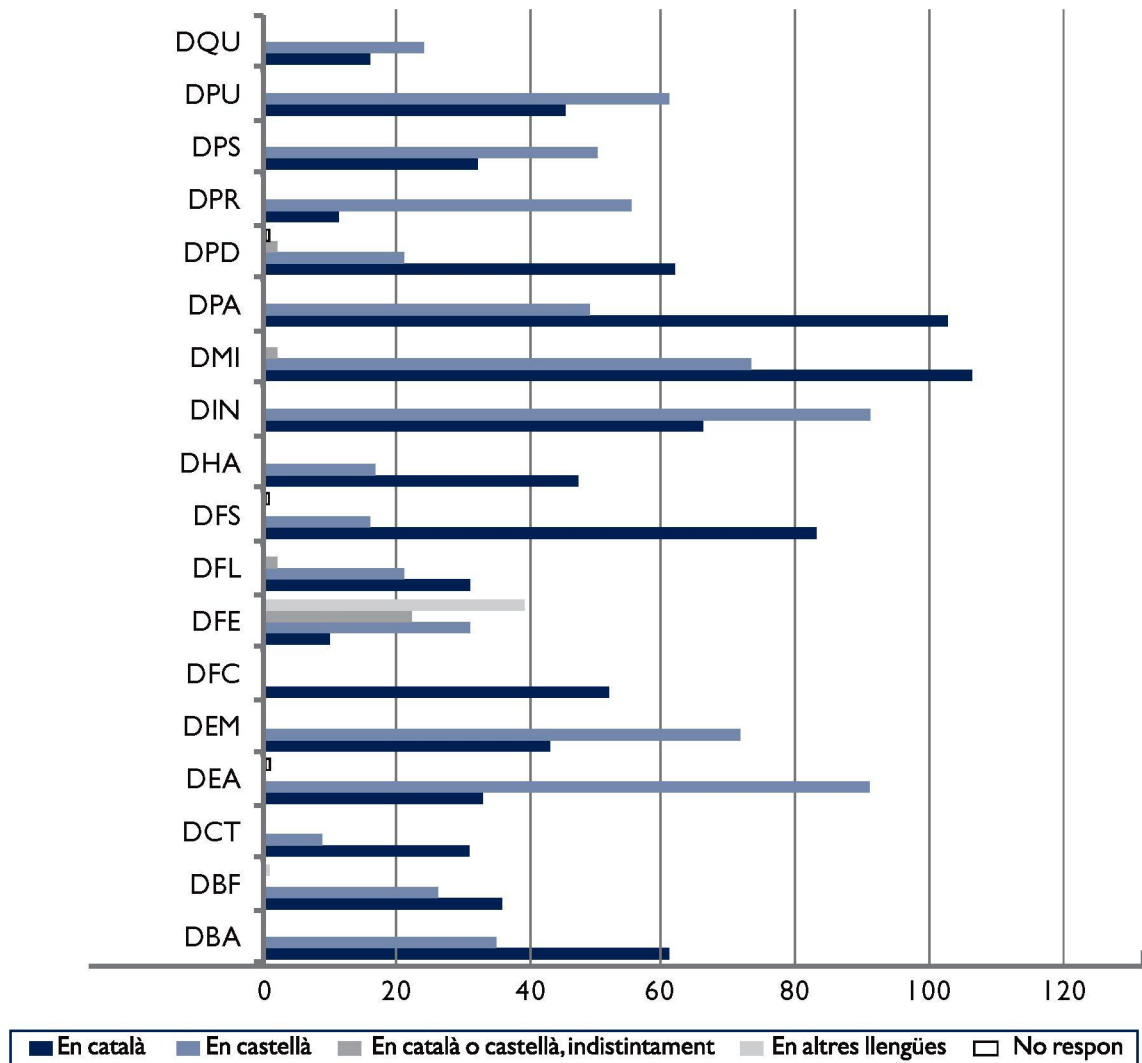
Els dos departaments amb més ús del català a la docència, a part del de Filologia Catalana i Lingüística General, són el de Física, amb un 83%, i el de Ciències de la Terra, amb un 77,5%. I els tres que menys ús en fan són el de Filologia Espanyola, com es pot suposar, amb un 9,8%, el de Dret Privat, amb un 16,67%, i el d'Economia Aplicada, amb un 26,4%.

QUADRE 13. LLENGUA D'ÚS MAJORITÀRIAMENT EN LES EXPLICACIONS

Departament	En català	En castellà	En català o castellà, indistintament	En altres llengües	No respon	Total general
DBA	63,54%	36,46%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DBF	57,14%	41,27%	0,00%	1,59%	0,00%	100,00%
DCT	77,50%	22,50%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DEA	26,40%	72,80%	0,00%	0,00%	0,80%	100,00%
DEM	37,72%	62,28%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DFC	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DFE	9,80%	30,39%	21,57%	38,24%	0,00%	100,00%
DFL	57,41%	38,89%	3,70%	0,00%	0,00%	100,00%
DFS	83,00%	16,00%	0,00%	0,00%	1,00%	100,00%
DHA	73,44%	26,56%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DIN	42,04%	57,96%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DMI	58,56%	40,33%	1,10%	0,00%	0,00%	100,00%
DPA	67,76%	32,24%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPD	72,09%	24,42%	2,33%	0,00%	1,16%	100,00%
DPR	16,67%	83,33%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPS	39,02%	60,98%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPU	42,45%	57,55%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DQU	40,00%	60,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Total general	51,67%	44,11%	1,67%	2,38%	0,18%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Novembre 2008.

**GRÀFIC 14. LLENGUA EN QUÈ MAJORITÀRIAMENT FAN ELS EXPLICACIONS.
CURS 2007-2008**

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Novembre 2008.

b) En quina llengua escriu majoritàriament a la pissarra

A part del Departament de Filologia Espanyola, que cau pel seu pes que usi el castellà com a llengua d'ús a la pissarra i a tot l'estudi, i per tant usi molt poc el català, els altres dos departaments on és minoritari el català són: Dret Privat, amb un 16,67%, i el Departament d'Economia Aplicada, amb un 28%. I els dos departaments més «normalitzats» serien el de Física i el de Ciències de la Terra, com a l'ítem anterior.

QUADRE 15. LLENGUA D'ÚS A LA PISSARRA

Departament	En català	En castellà	En català o castellà, indistintament	En altres llengües	No respon	Total general
DBA	63,54%	36,46%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DBF	55,56%	41,27%	1,59%	1,59%	0,00%	100,00%
DCT	77,50%	22,50%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DEA	28,00%	70,40%	0,00%	0,00%	1,60%	100,00%
DEM	36,84%	62,28%	0,00%	0,00%	0,88%	100,00%
DFC	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DFE	2,94%	27,45%	5,88%	63,73%	0,00%	100,00%
DFL	55,56%	42,59%	1,85%	0,00%	0,00%	100,00%
DFS	83,00%	16,00%	0,00%	1,00%	0,00%	100,00%
DHA	70,31%	26,56%	0,00%	1,56%	1,56%	100,00%
DIN	42,04%	57,96%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DMI	59,67%	40,33%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPA	67,76%	32,24%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPD	74,42%	24,42%	0,00%	0,00%	1,16%	100,00%
DPR	16,67%	83,33%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPS	39,02%	60,98%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPU	42,45%	57,55%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DQU	40,00%	55,00%	2,50%	0,00%	2,50%	100,00%
Total general	51,31%	43,75%	0,54%	4,05%	0,36%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

c) En quina llengua respon majoritàriament les qüestions que li formulen en català

Pel que fa a l'ús oral del català per respondre a les preguntes de l'alumnat, els dos departaments amb més ús oral són: el Departament de Ciències de la Terra, amb un 90%, i el de Física, amb un 88%, seguit de prop pel de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, amb un 83%. Els dos departaments amb menys ús del català en les respostes orals, a part del Departament de Filologia Espanyola, són el d'Economia Aplicada, amb un 49,6% d'ús del català, que és l'ús superior de totes les respostes dels seus altres ítems, i el de Psicologia, amb un 53,66%.

El departament amb més ús d'una llengua estrangera és el de Filologia Espanyola, que engloba els estudis de Filologia Anglesa i Portuguesa, i té un 15,7% d'ús.

QUADRE 16. LLENGUA EN QUÈ MAJORITÀRIAMENT ES RESPON A LES PREGUNTES FORMULADES EN CATALÀ

Departament	En català	En castellà	En català o castellà, indistintament	En altres llengües	No respon	Total general
DBA	77,08%	21,88%	0,00%	0,00%	1,04%	100,00%
DBF	82,54%	15,87%	0,00%	1,59%	0,00%	100,00%
DCT	90,00%	10,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DEA	49,60%	49,60%	0,00%	0,00%	0,80%	100,00%
DEM	78,07%	21,05%	0,00%	0,00%	0,88%	100,00%
DFC	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DFE	49,02%	33,33%	1,96%	15,69%	0,00%	100,00%
DFL	72,22%	24,07%	3,70%	0,00%	0,00%	100,00%
DFS	88,00%	11,00%	0,00%	1,00%	0,00%	100,00%
DHA	85,94%	14,06%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DIN	61,78%	38,22%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DMI	72,93%	26,52%	0,00%	0,00%	0,55%	100,00%
DPA	82,89%	17,11%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPD	81,40%	17,44%	0,00%	0,00%	1,16%	100,00%
DPR	56,06%	39,39%	0,00%	0,00%	4,55%	100,00%
DPS	53,66%	46,34%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPU	72,64%	26,42%	0,94%	0,00%	0,00%	100,00%
DQU	65,00%	35,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Total general	71,79%	26,37%	0,30%	1,07%	0,48%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

d) En quina llengua respon majoritàriament les qüestions que li formulen en castellà

A part del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, que respon en un 96,15% en llengua catalana, possiblement perquè deuen ser assignatures d'un altre departament, els departaments que més usen el català en les preguntes en castellà són el de Ciències de la Terra, amb un 45%, el de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, amb un 42,76%, i el de Física, amb un 35%. En canvi, el Departament d'Infermeria i Fisioteràpia usa el castellà en un 99,36%, o sigui pràcticament sempre, el de Dret Privat, en un 93,94%, i el d'Economia Aplicada, en un 92%.

**QUADRE 17. LLENGUA EN QUÈ MAJORITÀRIAMENT ES RESPON A
LES PREGUNTES EN CASTELLÀ**

Departament	En català	En castellà	En català o castellà, indistintament	En altres llengües	No respon	Total general
DBA	27,08%	72,92%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DBF	15,87%	82,54%	0,00%	1,59%	0,00%	100,00%
DCT	45,00%	55,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DEA	7,20%	92,00%	0,00%	0,00%	0,80%	100,00%
DEM	11,40%	88,60%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DFC	96,15%	1,92%	0,00%	0,00%	1,92%	100,00%
DFE	10,78%	66,67%	2,94%	19,61%	0,00%	100,00%
DFL	11,11%	88,89%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DFS	35,00%	64,00%	0,00%	1,00%	0,00%	100,00%
DHA	9,38%	90,63%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DIN	0,64%	99,36%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DMI	25,97%	72,93%	1,10%	0,00%	0,00%	100,00%
DPA	42,76%	57,24%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPD	31,40%	67,44%	0,00%	0,00%	1,16%	100,00%
DPR	6,06%	93,94%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPS	29,27%	70,73%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPU	4,72%	95,28%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DQU	5,00%	95,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Total general	21,37%	76,85%	0,30%	1,31%	0,18%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

e) En quina llengua presenta majoritàriament els materials de classe (fotocòpies, transparències, etc.)

La llengua majoritàriament emprada en la presentació de materials és la catalana al Departament de Física, amb un 79% —si no comptam el Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, per obvi, amb un 90,38%. El Departament de Ciències de la Terra torna a ser també dels que més usa el català en els materials, amb un 77,5%.

El Departament de Dret Privat, amb un 84,85%, és el que presenta més materials en castellà, suposam que reflex de la poca presència del català que hi ha en l'àmbit judicial, i per tant, de material

jurídic emprat en català. El segueix el Departament d'Economia Aplicada, amb un 77,6%. Per a més detalls, vegeu la taula 9.

QUADRE 18. LENGUA EN QUÈ MAJORITÀRIAMENT ES PRESENTEN ELS MATERIALS DE CLASSE						
Departament	En català	En castellà	En català o castellà, indistintament	En altres llengües	No respon	Total general
DBA	59,38%	36,46%	3,13%	1,04%	0,00%	100,00%
DBF	38,10%	55,56%	0,00%	6,35%	0,00%	100,00%
DCT	77,50%	20,00%	0,00%	2,50%	0,00%	100,00%
DEA	21,60%	77,60%	0,00%	0,00%	0,80%	100,00%
DEM	30,70%	66,67%	2,63%	0,00%	0,00%	100,00%
DFC	90,38%	0,00%	5,77%	3,85%	0,00%	100,00%
DFE	0,98%	28,43%	1,96%	68,63%	0,00%	100,00%
DFL	25,93%	74,07%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DFS	79,00%	14,00%	3,00%	4,00%	0,00%	100,00%
DHA	17,19%	75,00%	0,00%	7,81%	0,00%	100,00%
DIN	35,67%	63,06%	0,00%	1,27%	0,00%	100,00%
DMI	60,77%	37,57%	1,66%	0,00%	0,00%	100,00%
DPA	69,08%	30,92%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPD	66,28%	31,40%	1,16%	0,00%	1,16%	100,00%
DPR	7,58%	84,85%	0,00%	0,00%	7,58%	100,00%
DPS	43,90%	56,10%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
DPU	20,75%	77,36%	0,94%	0,00%	0,94%	100,00%
DQU	37,50%	57,50%	0,00%	0,00%	5,00%	100,00%
Total general	43,57%	49,40%	1,13%	5,30%	0,60%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

f) En quina llengua estan escrits majoritàriament els enunciats dels exàmens

A part del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, torna a ser el Departament de Física el més normalitzat de la UIB, ja que usa el català en els exàmens en un 86%, seguit del de Ciències Matemàtiques i Informàtica. En canvi, el que usa més la llengua espanyola és el de Dret Privat, amb un 72,73%, seguit del Dret Públic, amb un 64,15%.

QUADRE 19. LENGUA EN QUÈ MAJORITÀRIAMENT ESTAN ESCRITS ELS ENUNCIATS DELS EXÀMENS

Departament	En català	En castellà	En català o castellà, indistintament	En altres llengües	No respon	Total general
DBA	51,04%	42,71%	0,00%	0,00%	6,25%	100,00%
DBF	15,87%	36,51%	9,52%	1,59%	36,51%	100,00%
DCT	40,00%	2,50%	0,00%	0,00%	57,50%	100,00%
DEA	17,60%	62,40%	4,00%	0,00%	16,00%	100,00%
DEM	30,70%	54,39%	2,63%	0,00%	12,28%	100,00%
DFC	94,23%	0,00%	0,00%	0,00%	5,77%	100,00%
DFE	6,86%	25,49%	0,00%	60,78%	6,86%	100,00%
DFL	27,78%	33,33%	0,00%	0,00%	38,89%	100,00%
DFS	86,00%	10,00%	0,00%	1,00%	3,00%	100,00%
DHA	42,19%	10,94%	46,88%	0,00%	0,00%	100,00%
DIN	21,02%	44,59%	29,30%	0,00%	5,10%	100,00%
DMI	61,88%	35,91%	1,10%	0,00%	1,10%	100,00%
DPA	23,03%	3,29%	1,97%	0,00%	71,71%	100,00%
DPD	70,93%	20,93%	1,16%	0,00%	6,98%	100,00%
DPR	12,12%	72,73%	7,58%	0,00%	7,58%	100,00%
DPS	46,34%	51,22%	1,22%	0,00%	1,22%	100,00%
DPU	20,75%	64,15%	12,26%	0,00%	2,83%	100,00%
DQU	40,00%	60,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Total general	38,15%	36,07%	6,85%	3,81%	15,12%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

2.2.3. Usos específics per departaments (curs 2007-2008)

A continuació presentam una taula amb les dades darreres que s'han fet i que pertanyen al curs 2007-2008. És una taula general (vegeu la taula 20), amb els usos dels sis ítems estudiats: la llengua de les explicacions, per escriure a la pissarra, si respon en català, si respon en castellà, la llengua del material de classe i la llengua de redacció dels enunciats dels exàmens.

A part del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, on per descomptat les respostes d'ús són del 100%, el Departament de Física, amb un 86% d'ús, i el Departament de Ciències de la Terra, amb un 77,50%, són els departaments on el professorat usa més el català. I el Departament de

Dret Privat, amb un 16,67%, i el Departament de Psicologia, amb un 39,02%, els que l'usen menys. On baixa més l'ús de la llengua catalana és en les respostes dels professors quan un alumne li fa les preguntes en espanyol. El departament amb més fidelitat lingüística al català és el de Ciències de la Terra, que respon en aquesta llengua en un 45%, seguit del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, amb un 31,4%.

Pel que fa a l'ús del material de classe en català, tornen a ser els departaments de Física i de Ciències de la Terra, amb un 79% i un 77,5%, respectivament, els que l'usen més. Totes les dades restants es poden veure al quadre que ve a continuació.

QUADRE 20. USOS ESPECÍFICS PER DEPARTAMENTS. CURS 2007-2008

Departament	Explicacions			Escriu Pissarra			Respon català			Respon espanyol			Material			Exàmens		
	català	espanyol	altres	català	espanyol	altres	català	espanyol	altres	català	espanyol	altres	català	espanyol	altres	català	espanyol	altres
Biologia	63.54	36.46	0.00	63.54	36.46	0.00	77.08	21.88	0.00	27.08	72.92	0.00	59.38	36.46	1.04	51.04	42.71	0.00
Biologia Fonamental i Ciències de la Salut	57.14	41.27	1.59	55.56	41.27	1.59	82.54	15.87	1.59	15.87	82.54	1.59	38.10	55.56	6.35	15.87	36.51	1.59
Ciències de la Terra	77.50	22.50	0.00	77.50	22.50	0.00	90.00	10.00	0.00	45.00	55.00	0.00	77.50	20.00	2.50	40.00	2.50	0.00
Ciències Històriques i Teoria de les Arts	73.44	26.56	0.00	70.31	26.56	0.00	85.94	14.06	0.00	9.38	90.63	0.00	17.19	75.00	7.81	42.19	10.94	0.00
Ciències Matemàtiques i Informàtica	58.56	40.33	0.00	59.67	40.33	0.00	72.93	26.52	0.00	25.97	72.93	0.00	60.77	37.57	0.00	61.88	35.91	0.00
Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació*	67.76	32.24	0.00	67.76	32.24	0.00	82.89	17.11	0.00	42.76	57.24	0.00	69.08	30.92	0.00	23.03	3.29	0.00
Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques*	72.09	24.42	0.00	74.42	24.42	0.00	81.40	17.44	0.00	31.40	67.44	0.00	66.28	31.40	0.00	70.93	20.93	0.00
Dret Privat	16.67	83.33	0.00	16.67	83.33	0.00	56.06	39.39	0.00	6.06	93.94	0.00	7.58	84.85	0.00	12.12	72.73	0.00
Dret Públic	42.45	57.55	0.00	42.45	57.55	0.00	72.64	26.42	0.00	4.72	95.28	0.00	20.75	77.36	0.00	20.75	64.15	0.00
Economia Aplicada	26.40	72.80	0.00	28.00	70.40	0.00	49.60	49.60	0.00	7.20	92.00	0.00	21.60	77.60	0.00	17.60	62.40	0.00
Economia de l'Empresa	37.72	62.28	0.00	36.84	62.28	0.00	78.07	21.05	0.00	11.40	88.60	0.00	30.70	66.67	0.00	30.70	54.39	0.00
Filologia Catalana i Lingüística General	100	0.00	0.00	100	0.00	0.00	100	0.00	0.00	96.15	1.92	0.00	90.38	0.00	3.85	94.23	0.00	0.00
Filologia Espanyola, Moderna i Llatina	9.80	30.39	38.24	2.94	27.45	5.88	49.02	33.33	15.69	10.78	66.67	19.61	0.98	28.43	68.63	6.86	25.49	60.78
Filosofia i Treball Social	57.41	38.89	0.00	55.56	42.59	1.85	72.22	24.07	0.00	11.11	88.89	0.00	25.93	74.07	0.00	27.78	33.33	0.00
Física	83.00	16.00	0.00	83.00	16.00	0.00	88.00	11.00	1.00	35.00	64.00	1.00	79.00	14.00	4.00	86.00	10.00	1.00
Infermeria i Fisioteràpia	42.04	57.96	0.00	42.04	57.96	0.00	61.78	38.22	0.00	0.64	99.36	0.00	35.67	63.06	1.27	21.02	44.59	0.00
Psicologia	39.02	60.98	0.00	39.02	60.98	0.00	53.66	46.34	0.00	29.27	70.73	0.00	43.90	56.10	0.00	46.34	51.22	0.00
Química	40.00	60.00	0.00	40.00	60.00	0.00	65.00	35.00	0.00	5.00	95.00	0.00	37.50	57.50	0.00	40.00	60.00	0.00
Total	51.67	44.11	2.38	51.31	43.75	4.05	71.79	26.37	1.07	21.37	76.85	1.31	43.57	49.40	5.30	38.15	36.07	3.81

* Formaven, abans, el Departament de Ciències de l'Educació

** La taula no reflecteix les respostes en blanc, ni el percentatge pertinent.

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Novembre 2008.

2.3. Resultats per illes en cada un dels sis ítems. Curs 2007-2008

Els 1.680 qüestionaris es distribuïren en: 97 per a Eivissa, 1.459 per a Mallorca i 124 per a Menorca. Els percentatges de les respostes de cada un dels sis ítems és el que presentam a continuació.

a) En quina llengua fa les explicacions majoritàriament el professor / la professora

Per illes, a Eivissa és on el professorat empra més el castellà com a llengua de les explicacions, amb un 58,76%, i en conseqüència, menys el català: en un 41,24%. En canvi, Menorca és l'illa on el professorat usa més la llengua catalana: un 55,65%, i Mallorca es troba en una posició intermèdia entre les tres illes, com podem veure al quadre.

Per tant, l'ús del català per illes és molt desigual, i podem dir que els resultats parcials, amb un 52,02% d'explicacions en català a l'illa de Mallorca, són més significatius, ja que la gran majoria dels cursos de la UIB, més d'un 82%, es fan en aquesta illa, i si només comptàssim aquesta, augmentaria el percentatge d'ús.

QUADRE 21. LLENGUA D'EXPLICACIÓ DEL PROFESSORAT				
	Eivissa	Mallorca	Menorca	Total general
En català	41,24%	52,02%	55,65%	51,67%
En castellà	58,76%	43,11%	44,35%	44,11%
En català o castellà, indistintament	0,00%	1,92%	0,00%	1,67%
En altres llengües	0,00%	2,74%	0,00%	2,38%
No respon	0,00%	0,21%	0,00%	0,18%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

b) En quina llengua escriu majoritàriament a la pissarra

La mateixa tendència de l'ítem anterior segueix el professorat pel que fa a veure quan escriu a la pissarra: Menorca és on més s'usa el català: un 66,65%, i Eivissa on menys, amb un 40%. A l'illa de Mallorca s'empra la llengua catalana per escriure en un 51,68%. Per a més detalls, vegeu la taula 22.

QUADRE 22. LLENGUA QUE EMPRA EL PROFESSORAT PER ESCRIURE A LA PISSARRA				
	Eivissa	Mallorca	Menorca	Total general
En català	40,21%	51,68%	55,65%	51,31%
En castellà	57,73%	42,77%	44,35%	43,75%

En català o castellà, indistintament	0,00%	0,62%	0,00%	0,54%
En altres llengües	0,00%	4,66%	0,00%	4,05%
No respon	2,06%	0,27%	0,00%	0,36%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

c) En quina llengua respon majoritàriament les qüestions que li formulen en català

Seguint la tendència general dels ítems anteriors, el professorat que fa les classes a Menorca és el que respon més en català a les preguntes formulades en aquesta llengua, en un 82,26%, seguit del de l'illa de Mallorca, en un 71,21%.

QUADRE 23. LLENGUA EN QUÈ RESPONEN A LES QÜESTIONS FORMULADES EN CATALÀ

	Eivissa	Mallorca	Menorca	Total general
En català	67,01%	71,21%	82,26%	71,79%
En castellà	30,93%	26,80%	17,74%	26,37%
En català o castellà, indistintament	0,00%	0,34%	0,00%	0,30%
En altres llengües	0,00%	1,23%	0,00%	1,07%
No respon	2,06%	0,41%	0,00%	0,48%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

d) En quina llengua respon majoritàriament les qüestions que li formulen en castellà

És interessant veure el percentatge de l'anomenada fidelitat lingüística del professorat al català quan li formulen les preguntes orals en llengua castellana. Aquí, sorprenentment, s'inverteixen els percentatges, i són els professors de l'illa de Mallorca els que tenen un percentatge més alt: un 22,69%, seguit d'Eivissa amb un 21,37% i en darrer lloc l'illa de Menorca, amb un 9,68%.

QUADRE 24. LLENGUA EN QUÈ RESPONEN A LES QÜESTIONS FORMULADES EN CASTELLÀ (FIDELITAT LINGÜÍSTICA)

	Eivissa	Mallorca	Menorca	Total general
En català	16,49%	22,69%	9,68%	21,37%
En castellà	83,51%	75,26%	90,32%	76,85%
En català o castellà, indistintament	0,00%	0,34%	0,00%	0,30%

En altres llengües	0,00%	1,51%	0,00%	1,31%
No respon	0,00%	0,21%	0,00%	0,18%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

e) En quina llengua presenta majoritàriament els materials de classe (fotocòpies, transparències, etc.)

Pel que fa a la llengua dels materials de classe, l'illa de Menorca, amb un 57,26%, n'usa més, seguida aquí de l'illa d'Eivissa, amb un 44,33%, i després, la de Mallorca, amb un 42,36%. Tal volta podria ser perquè a l'illa de Mallorca es troben més a l'abast materials en altres llengües, per la dotació de les biblioteques i la seva antiguitat en la formació.

QUADRE 25. LLENGUA DELS MATERIALS A CLASSE				
	Eivissa	Mallorca	Menorca	Total general
En català	44,33%	42,36%	57,26%	43,57%
En castellà	55,67%	49,55%	42,74%	49,40%
En català o castellà, indistintament	0,00%	1,30%	0,00%	1,13%
En altres llengües	0,00%	6,10%	0,00%	5,30%
No respon	0,00%	0,69%	0,00%	0,60%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2007-2008. Palma: novembre 2008.

f) En quina llengua estan escrits majoritàriament els enunciats dels exàmens

Els enunciats dels exàmens en català són més usats a l'illa de Mallorca. Les dades de l'illa d'Eivissa són menys exactes, perquè hi ha quasi un 53% de no resposta. Vegeu la taula següent:

QUADRE 26. LLENGUA MAJORITÀRIA USADA ALS ENUNCIATS DELS EXÀMENS				
	Eivissa	Mallorca	Menorca	Total general
En català	14,43%	40,03%	34,68%	38,15%
En castellà	28,87%	37,01%	30,65%	36,07%
En català o castellà, indistintament	4,12%	4,66%	34,68%	6,85%
En altres llengües	0,00%	4,39%	0,00%	3,81%
No respon	52,58%	13,91%	0,00%	15,12%
Total general	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 2008-2009. Palma: novembre 2008.

2.4. Evolució dels usos lingüístics per departaments (del curs 1999-2000 al 2007-2008)

Presentam sense gaires comentaris el gràfic general de l'evolució de l'ús del català de tots els departaments des del curs 1999-2000 fins al 2007-2008, a partir dels sis ítems del qüestionari, per tal de no entorpir la lectura de les dades, ja prou clares amb els gràfics, i perquè a l'Anuari de l'Educació 2006 ja foren analitzades amb detall.

Cal destacar que s'ha procedit a una nova revisió de les dades de tots els cinc cursos enquestats (del 1999-2000 al 2007-2008) per tal d'unificar les dades estadístiques tractades pel tècnic del SEQUA.

La font de totes les dades és *l'Informe sobre l'evolució de l'ús del català referit a la tasca docent dels professors/professores de la Universitat de les Illes Balears (curs 1999-2000, curs 2001-2001, curs 2003-2004, curs 2005-006, curs 2007-2008)*. Palma: Servei Lingüístic, octubre 2008.

Com que els gràfics són prou clars, no ens estendrem en excessives explicacions a l'entorn dels resultats, que han estat tractats estadísticament de nou d'acord amb el mateix sistema al llarg de les enquestes realitzades durant la dècada 1999-2008.

2.4.1. Llengua en què fan les explicacions majoritàriament els professors / les professores (cursos 1999-2000 a 2007-2008)

Si observam la taula 27, veiem com l'ús del català ha anat oscil·lant del 50% el curs 1999-2000 al 54,19% el curs 2001-2002, passant per les xifres més altes el curs 2003-2004, amb un 57,63%, que no s'ha tornat a aconseguir, ja que el curs 2005-2006 baixa a un 50,19% i puja un punt i mig el curs 2007-2008, amb un 51,67%.

Segurament és una dada preocupant i per reflexionar-hi profundament veure com l'ús del català durant la darrera dècada només ha avançat un 1,67%, que posa totalment en qüestió els atacs dels que diuen que l'ús del català a la UIB és excoient respecte a la llengua estatal: l'ús del castellà ha passat d'un 43,87% el curs 1999-2000 a un 44,11% a la darrera enquesta el curs 2007-2008, és a dir, ha augmentat lleugerament, però ha augmentat un 0,24%.

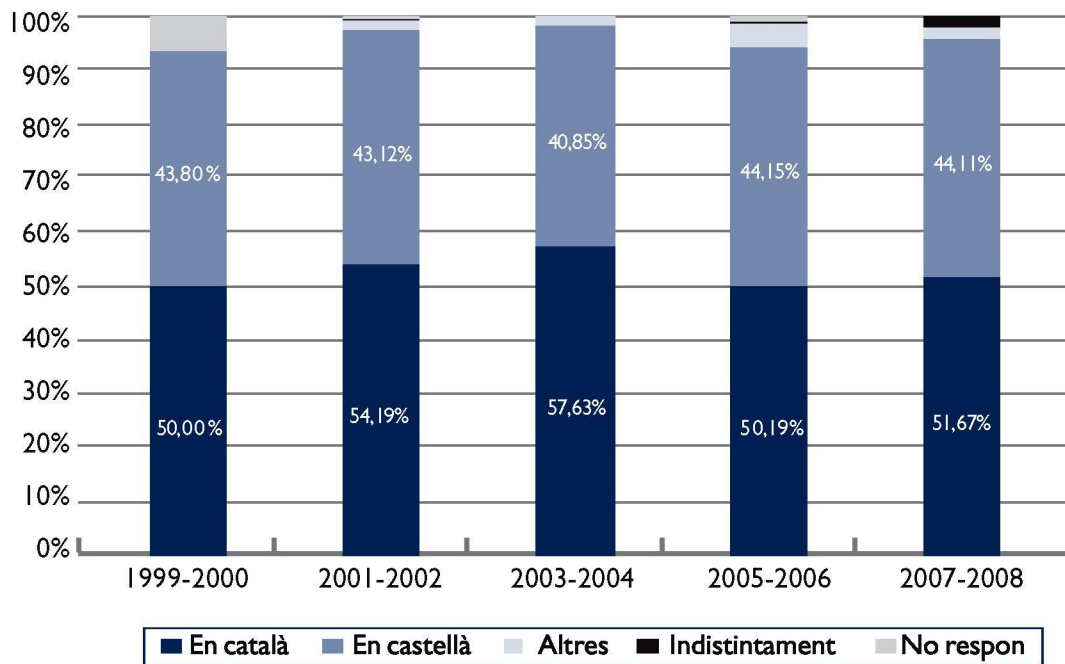
El 4% restant correspon a l'ús d'altres llengües com l'anglès, el francès, o el portuguès, que hi ha en determinades filologies, o també a l'ús indistint de català-castellà. Dins aquesta franja del 4% es trobaria, per tant, el percentatge d'ús d'altres llengües. Segurament, baix encara.

2.4.2. Llengua en què el professor / la professora escriu majoritàriament a la pissarra

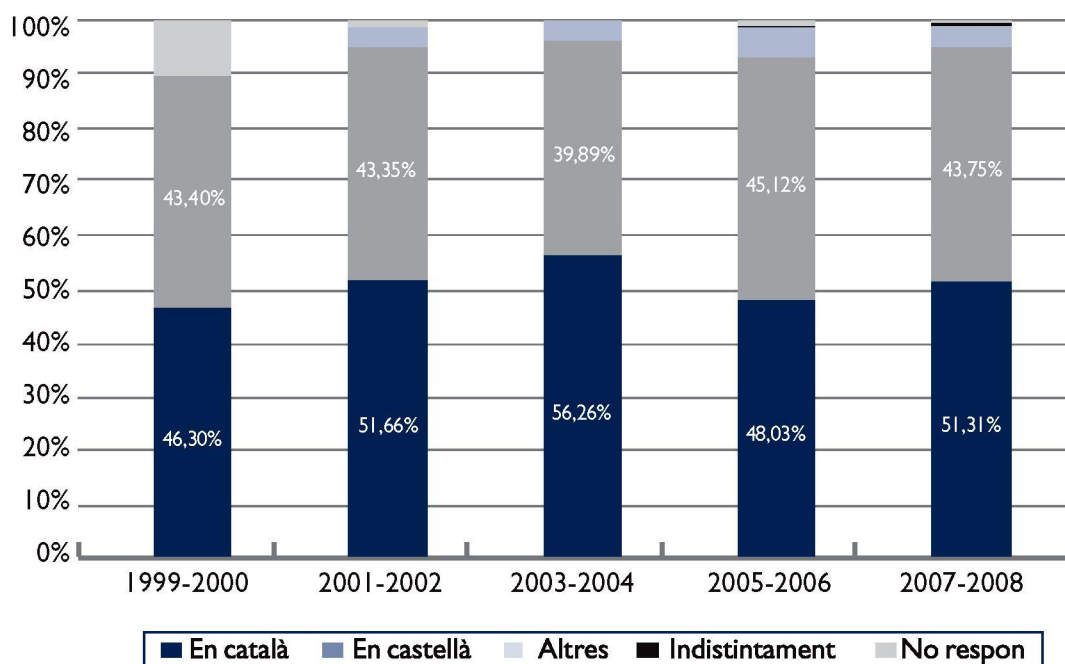
A llarg de la darrera dècada l'ús majoritari del català a la pissarra per part del professorat de la UIB s'ha mantingut estable, a l'entorn d'un 43%; així, com es pot veure a la taula 28, s'ha passat d'un 43,40% el curs 1999-2000 a un 43,75% el darrer curs estudiat, 2007-2008.

En canvi l'ús del castellà a la pissarra ha augmentat cinc punts, ja que ha passat del 46,3% el curs 1999-2000 a un 51,3% el curs 2007-2008.

GRÀFIC 27. EVOLUCIÓ GENERAL DE L'ÚS DEL CATALÀ I LES ALTRES LLENGÜES AL LLARG DELS CURSOS 1999-2000 AL 2007-2008

GRÀFIC 28. LLENGUA QUE USEN ELS PROFESSORS MAJORITÀRIAMENT PER ESCRIURE A LA PISSARRA

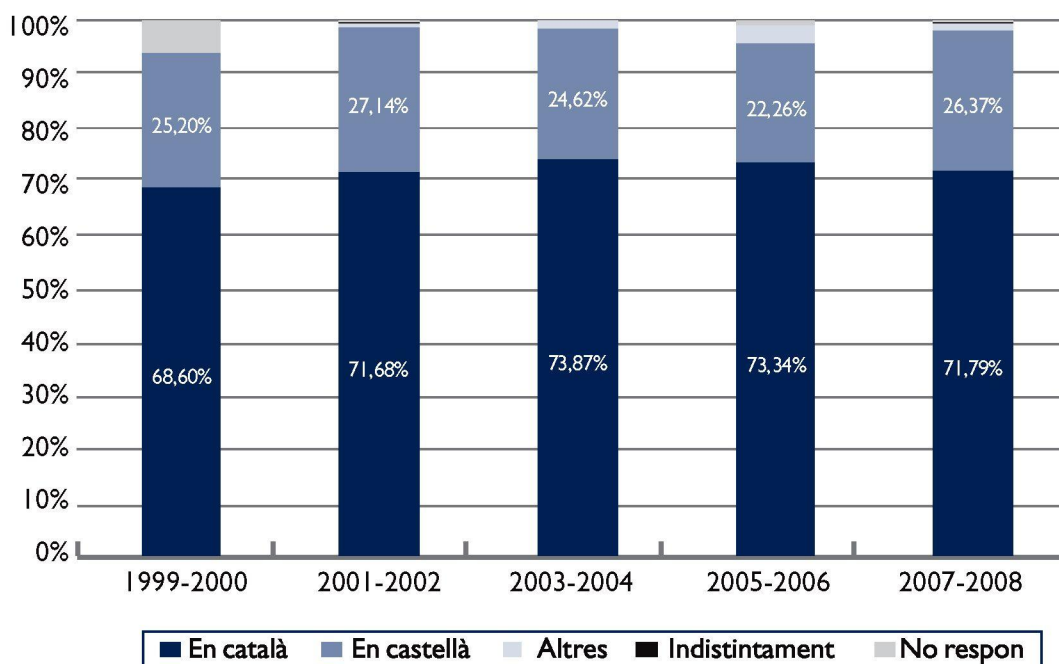

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'evolució de l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 1991-2000 a 2007-2008. Palma: novembre 2008.

2.4.3. Llengua en què el professor / la professora respon majoritàriament a les qüestions que li formulen en català

També el grau de resposta majoritàriament a les qüestions que l'alumnat fa en català es manté a l'entorn del 25-26%, mentre que l'ús del castellà a la pissarra oscil·la entre el 68,6% i el 71,8%. O sigui que quasi és tres vegades l'ús escrit del català, cosa que demostra la necessitat d'una formació en l'ús escrit del català a classe per part del professorat. Vegeu els detalls de l'evolució al quadre següent:

GRÀFIC 29. LENGUA QUE USEN ELS PROFESSORS MAJORITÀRIAMENT PER RESPONDRE LES QÜESTIONS QUE ELS FORMULEN EN CATALÀ

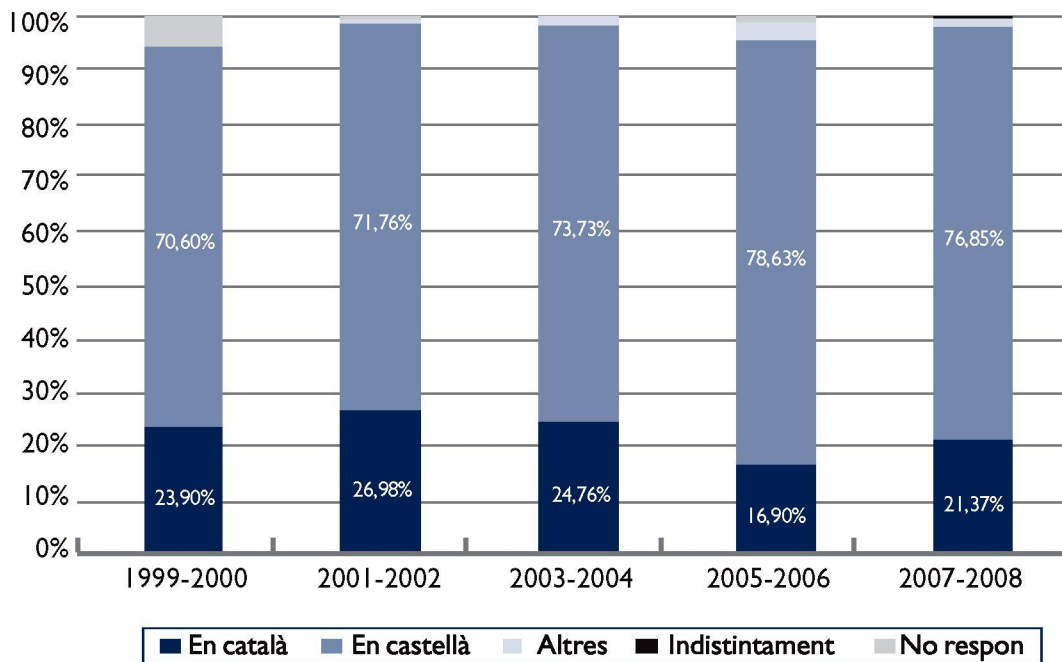

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'evolució de l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 1991-2000 a 2007-2008. Palma: novembre 2008.

2.4.4. Llengua en què el professor / la professora respon majoritàriament a les qüestions que li formulen en castellà

Per veure el que s'anomena el grau de fidelitat lingüística del professorat, es pregunta amb quina llengua respon quan li fan una pregunta en castellà, i aquí els percentatges s'inverteixen respecte a la resposta anterior, quan ho feien en català: en l'actualitat, només un 21,37% del professorat manté la llengua catalana. Percentatge que encara ha baixat un 2,6% els deu darrers anys, perquè el curs 1999-2000 era d'un 23,9%.

Les respostes en castellà són de les dues terceres parts, o sigui d'un 70-65 el curs 1999-2000, a un 76,85% el darrer curs analitzat.

GRÀFIC 30. LENGUA QUE USEN ELS PROFESSORS MAJORITÀRIAMENT PER RESPONDRE LES QÜESTIONS QUE ELS FORMULEN EN CASTELLÀ

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'evolució de l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 1991-2000 a 2007-2008. Palma: novembre 2008.

2.4.5. Llengua en què el professor / la professora presenta majoritàriament els materials de classe

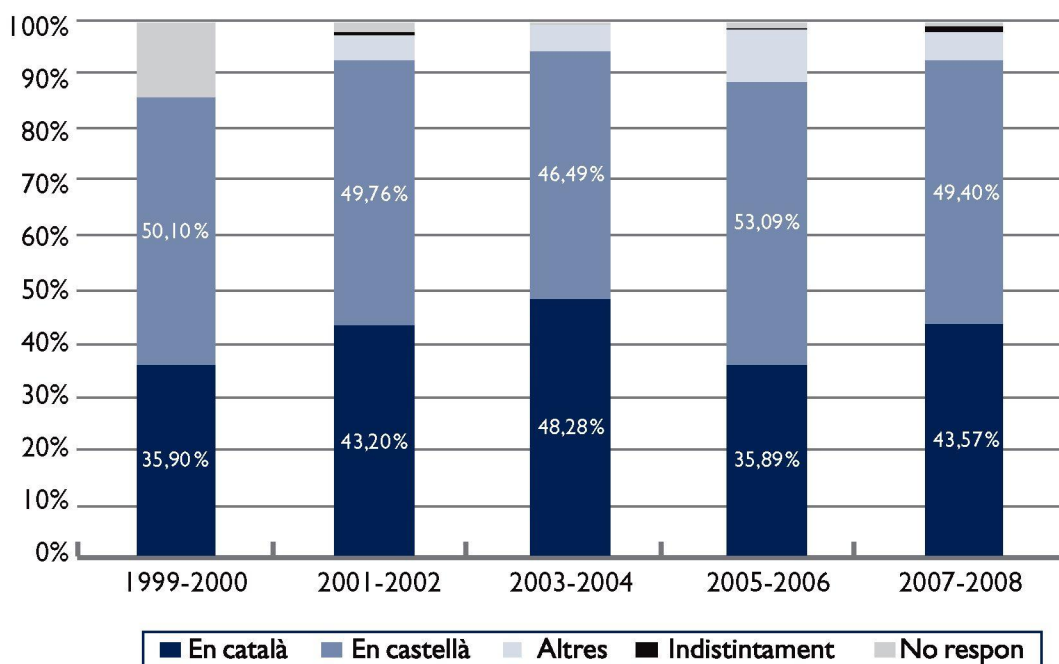
Pel que fa al material a classe presentat majoritàriament en català al llarg de la dècada estudiada, hi ha oscil·lacions: s'ha passat per un 35,9% el curs 1999-2000 i s'ha baixat a un 35,9% el curs 2005-2006, per tornar a pujar a un 43,57% el curs 2007-2008. Però l'ús de material en català és més baix que l'ús de material en castellà, que arriba al 49,4%, segurament afavorit pel mercat editorial de manuals i estudis en castellà.

L'ús de materials en altres llengües arriba el curs 2007-2008 a un 7%, com es desprèn de la taula que mostrem a continuació:

2.4.6. Llengua en què estan escrits majoritàriament els enunciats dels exàmens

També l'ús dels exàmens en català per part del professorat de la UIB ha baixat al llarg d'aquesta dècada, ja que s'ha passat d'un 41,7% el curs 1999-2000 a un 38,15% el curs 2007-2008. També l'ús dels exàmens majoritàriament en castellà ha baixat a un 38,15% el darrer curs 2007-2008. Sembla que la presentació d'exàmens en castellà, que era d'un 60,39% el curs 2003-2004, ha pogut baixar per l'oferta de la traducció gratuïta dels exàmens al català per part del suport lingüístic del Pla lingüístic, que començà l'any 2004. També hi ha un percentatge d'un 3-4% d'exàmens redactats indistintament en les dues llengües.

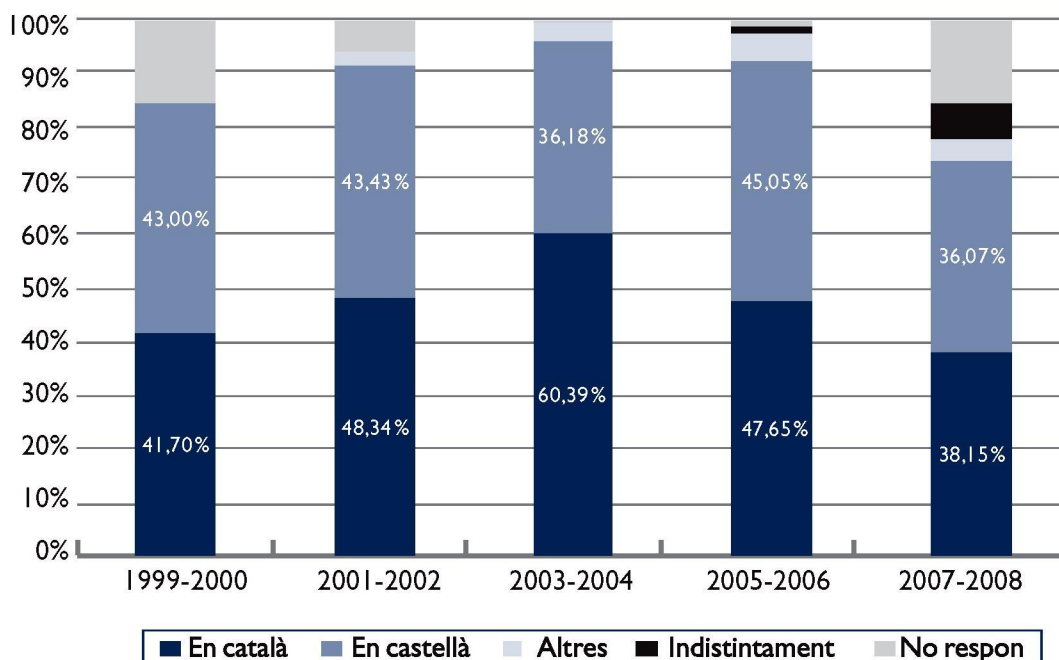
GRÀFIC 31. LLENGUA EN QUÈ PRESENTEN ELS PROFESSORS MAJORITÀRIAMENT ELS MATERIALS DE CLASSE

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'evolució de l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 1991-2000 a 2007-2008. Palma: novembre 2008.

Per a més detalls, vegeu el quadre adjunt.

GRÀFIC 32. LLENGUA EN QUÈ ESTAN ESCRITS MAJORITÀRIAMENT ELS ENUNCIATS DELS EXÀMENS

ANNEX ESTADÍSTIC AL PUNT 2.4

Presentam les taules amb els percentatges numèrics detallats per departaments respecte a l'ítem principal: en quina llengua fa les explicacions el professorat (curs 1999-2000 al 2007-2008). No ens estenem, per manca d'espai a l'article, respecte als altres cinc ítems restants (pissarra, respostes a les preguntes en català, en espanyol, als materials i als enunciats del exàmens), perquè les dades generals ja han estat estudiades al llarg del punt 2.4 i permeten veure les tendències generals.

QUADRE 33. LLENGUA EN ELS DIFERENTS DEPARTAMENTS DE LA UIB EN QUÈ FAN LES EXPLICACIONS MAJORITÀRIAMENT ELS PROFESSORS / LES PROFESSORES PER CURSOS ENQUESTATS DES DEL 1999-2000 AL 2007-2008

Curs 1999-2000

Departament	Català	Castellà	Altres	Indistintament	No respon
DBA	46,70	53,30	0,00%	0,00%	0,00
DBF	40,00	60,00	0,00%	0,00%	0,00
DCE	78,20	15,00	0,00%	0,00%	6,80
DCT	77,80	22,20	0,00%	0,00%	0,00
DHA	67,40	30,20	0,00%	0,00%	2,40
DMI	67,60	29,70	0,00%	0,00%	2,70
DPR	6,10	90,90	0,00%	0,00%	3,00
DPU	22,20	72,20	0,00%	0,00%	5,60
DEE	36,20	57,70	0,00%	0,00%	6,10
DFC	81,00	14,30	0,00%	0,00%	4,70
DFE	13,80	72,40	0,00%	0,00%	13,80
DFL	48,70	46,20	0,00%	0,00%	5,10
DFS	70,60	17,60	0,00%	0,00%	11,80
DIN	33,30	61,10	0,00%	0,00%	5,60
DPS	42,90	54,30	0,00%	0,00%	2,80
DQU	29,60	70,40	0,00%	0,00%	0,00
Total general	50,00	43,80	0,00%	0,00%	6,20

Curs 2001-2002

Departament	Català	Castellà	Altres	Indistintament	No respon
DBA	48,94%	51,06%	0,00%	0,00%	0,00%
DBF	40,00%	53,33%	6,67%	0,00%	0,00%
DCE	80,41%	18,92%	0,00%	0,00%	0,68%
DCT	73,77%	26,23%	0,00%	0,00%	0,00%

Departament	Català	Castellà	Altres	Indistintament	No respon
DEE	42,51%	57,49%	0,00%	0,00%	0,00%
DFC	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DFE	12,20%	60,98%	25,61%	1,22%	0,00%
DFL	65,45%	34,55%	0,00%	0,00%	0,00%
DFS	74,29%	22,86%	0,00%	2,86%	0,00%
DHA	64,29%	35,71%	0,00%	0,00%	0,00%
DIN	67,86%	32,14%	0,00%	0,00%	0,00%
DMI	74,56%	23,68%	0,88%	0,88%	0,00%
DPR	4,84%	90,32%	0,00%	0,00%	4,84%
DPS	50,00%	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DPU	32,84%	67,16%	0,00%	0,00%	0,00%
DQU	28,79%	68,18%	0,00%	1,52%	1,52%
Total general	54,19%	43,12%	1,90%	0,40%	0,40%

Curs 2003-2004

Departament	Català	Castellà	Altres	Indistintament	No respon
DBA	60,53%	39,47%	0,00%	0,00%	0,00%
DBF	38,10%	61,90%	0,00%	0,00%	0,00%
DCE	82,35%	17,65%	0,00%	0,00%	0,00%
DCT	78,26%	21,74%	0,00%	0,00%	0,00%
DEA	44,00%	56,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DEM	40,00%	60,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DFC	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DFE	14,81%	64,81%	18,52%	0,00%	1,85%
DFL	62,96%	37,04%	0,00%	0,00%	0,00%
DFS	76,27%	23,73%	0,00%	0,00%	0,00%
DHA	75,41%	24,59%	0,00%	0,00%	0,00%
DIN	77,27%	22,73%	0,00%	0,00%	0,00%
DMI	61,47%	38,53%	0,00%	0,00%	0,00%
DPR	12,50%	87,50%	0,00%	0,00%	0,00%
DPS	61,90%	38,10%	0,00%	0,00%	0,00%
DPU	44,44%	55,56%	0,00%	0,00%	0,00%
DQU	25,00%	75,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Total general	57,63%	40,85%	1,38%	0,00%	0,14%

Curs 2005-2006

Departament	Català	Castellà	Altres	Indistintament	No respon
DBA	35,94%	60,94%	3,13%	0,00%	0,00%
DBF	46,51%	48,84%	4,65%	0,00%	0,00%
DCE	32,26%	67,74%	0,00%	0,00%	0,00%
DCT	58,82%	41,18%	0,00%	0,00%	0,00%
DEA	57,41%	39,81%	0,00%	0,00%	2,78%
DEM	53,85%	43,59%	0,00%	0,00%	2,56%
DFC	77,78%	22,22%	0,00%	0,00%	0,00%
DFE	67,24%	31,03%	1,72%	0,00%	0,00%
DFL	73,68%	26,32%	0,00%	0,00%	0,00%
DFS	60,87%	38,26%	0,87%	0,00%	0,00%
DHA	48,98%	51,02%	0,00%	0,00%	0,00%
DIN	35,97%	40,29%	23,74%	0,00%	0,00%
DMI	50,24%	42,44%	7,32%	0,00%	0,00%
DPR	50,00%	46,55%	0,00%	3,45%	0,00%
DPS	50,00%	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DPU	51,28%	43,59%	0,00%	5,13%	0,00%
DQU	46,15%	48,72%	5,13%	0,00%	0,00%
Sense dep.	44,58%	50,60%	1,20%	0,00%	3,61%
Total general	50,19%	44,15%	4,32%	0,45%	0,89%

Curs 2007-2008

Departament	Català	Castellà	Altres	Indistintament	No respon
DBA	63,54%	36,46%	0,00%	0,00%	0,00%
DBF	57,14%	41,27%	1,59%	0,00%	0,00%
DCT	77,50%	22,50%	0,00%	0,00%	0,00%
DEA	26,40%	72,80%	0,00%	0,00%	0,80%
DEM	37,72%	62,28%	0,00%	0,00%	0,00%
DFC	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DFE	9,80%	30,39%	38,24%	21,57%	0,00%
DFL	57,41%	38,89%	0,00%	3,70%	0,00%
DFS	83,00%	16,00%	0,00%	0,00%	1,00%
DHA	73,44%	26,56%	0,00%	0,00%	0,00%
DIN	42,04%	57,96%	0,00%	0,00%	0,00%

Departament	Català	Castellà	Altres	Indistintament	No respon
DMI	58,56%	40,33%	0,00%	1,10%	0,00%
DPA	67,76%	32,24%	0,00%	0,00%	0,00%
DPD	72,09%	24,42%	0,00%	2,33%	1,16%
DPR	16,67%	83,33%	0,00%	0,00%	0,00%
DPS	39,02%	60,98%	0,00%	0,00%	0,00%
DPU	42,45%	57,55%	0,00%	0,00%	0,00%
DQU	40,00%	60,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Total general	51,67%	44,11%	2,38%	1,67%	0,18%

Font: Servei Lingüístic de la UIB. Informe sobre l'evolució de l'ús del català referit a la tasca docent del professorat de la Universitat de les Illes Balears. Curs 1991-2000 a 2007-2008. Novembre 2008.

3. ACTUACIONS DEL SERVEI LINGÜÍSTIC (EN COL-LABORACIÓ AMB EL DESENVOLUPAMENT DEL PLA LINGÜÍSTIC DE LA UIB) PER AFAVORIR L'ÚS DEL CATALÀ A LA UIB. CURSOS 2006-2007 i 2007-2008

El Servei Lingüístic té encomanades les funcions següents:

- Fer-se càrrec de la normalització de la llengua catalana en el marc de la Universitat de les Illes Balears.
- Donar suport a la funció consultiva que en matèria de llengua té encarregada la UIB d'acord amb l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears. Sense perjudici de les competències que com a òrgan científic té assignades el Departament de Filologia Catalana i Lingüística General en les qüestions que afecten la fixació normativa i en la funció d'assessorament que l'Estatut i la llei de normalització atorguen a la Universitat, tal com diu l'Acord executiu del dia 25 de març de 2003 (FOU 220, de 20 de juny).
- Facilitar als membres de la comunitat universitària la formació necessària en llengua catalana i l'aprenentatge de llengües modernes, i participar en els plans de formació lingüística desenvolupats per la Universitat.
- Vetllar per la qualitat lingüística de les actuacions de la Universitat, proporcionar la correcció i traducció dels documents, científics i institucionals i, en general, donar resposta a qualsevol necessitat lingüística que sorgeixi a la vida universitària.

Cal dir que la política universitària del Servei Lingüístic en matèria de llengua és marcada pel Pla estratègic i pel Pla lingüístic, que aprova i marca el Consell de Direcció de la UIB i que es va començar a aplicar a partir de l'any 2003.

3.1. El Pla lingüístic (2003-2009)

L'any 2003 es va començar a dissenyar un Pla lingüístic per tal d'afavorir l'ús de la llengua catalana en el marc de la Universitat de les Illes Balears. El Pla inclou diversos apartats i camps d'actuació que depenen d'un vicerectorat: el que és responsable dels temes de llengua catalana (primer, el Vicerectorat d'Activitats Culturals, després el Vicerectorat d'Estudiants i a hores d'ara, el Vicerectorat de Projecció Cultural), en els quals ha col·laborat o que ha impulsat el Servei Lingüístic.

El Pla lingüístic diu a la seva introducció: «La Universitat és també —per no dir primordialment— un lloc de formació humanística, científica i solidària envers la societat en la qual es troba, les Illes Balears. Per tant, l'ús de la llengua catalana a la UIB no només ha de ser pel mandat legal, sinó com a forma de contribuir a la normalització de la societat i a l'increment de la seguretat lingüística legal i social dels catalanoparlants, i de fomentar la llengua com a factor de cohesió i, per tant, de solidaritat social.»

A partir del curs 2003-2004, per augmentar l'ús del català a la docència es va crear la figura de l'assessor de suport lingüístic, lligat al Vicerectorat de Projecció Cultural (que és el responsable des del març del 2007) i a l'àrea de dinamització lingüística del Servei Lingüístic. En l'actualitat hi treballen dues persones com a assessors de suport lingüístic.

Durant el període 2002-2009, el Pla lingüístic ha actuat per tal d'augmentar l'ús de la llengua catalana en la docència en quatre departaments de la Universitat de les Illes Balears. Aquests departaments són: el Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica, el de Psicologia, el de Filosofia i Treball Social, i el d'Infermeria i Fisioteràpia. Segons està programat, l'oferta s'ha d'anar estenent progressivament a altres departaments de la Universitat.

Les activitats que s'han dut a terme poden dividir-se en dos grans blocs:

a) Servei de correcció i traducció

Abraça la revisió i traducció del castellà al català de qualsevol tipus de material docent, per exemple: material elaborat per impartir les classes (apunts, presentacions de *Power Point*, etc.), programes d'assignatures, enunciats d'exàmens i algunes comunicacions puntuals.

En total, es calcula que s'han fet, aproximadament, 83 correccions i traduccions per al Departament de Psicologia i el d'Informàtica i Matemàtiques, i 90 per als dos departaments restants. Cal tenir en compte que aquest tipus de material pot variar molt en extensió; per això, es poden trobar des de programes d'assignatures molt breus fins a carpetes dels apunts de tot un curs.

b) Servei de formació

- Classes personalitzades. Classes adequades al nivell de cada un dels professors interessats, des del nivell A fins al nivell C, i en sessions d'una o dues hores setmanals (segons la disponibilitat horària). Es pot calcular que, en total, s'han atès les necessitats de 20 professors del Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica i del de Psicologia, i les de 10 professors del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia i del de Filosofia i Treball Social.

- Recursos terminològics i bibliogràfics. S'ha proporcionat material perquè el professorat pugui arribar a assolir un major grau d'autonomia a l'hora de redactar textos, exàmens, etc. Per això, els hem donat a conèixer bibliografia específica de cada especialitat. Tanmateix, també cal destacar que s'han resolt consultes terminològiques puntuals.

Finalment, convé afegir que s'han ofert recursos bibliogràfics de llengua general que igualment ajuden a agilitar el procés de redacció. S'ha informat, per exemple, de l'existència de diccionaris de català en línia (DIEC, GDLC), de correctors de català, etc.

4. REFLEXIONS FINALS

- a) Hi ha un desfasament d'un 20% entre la tria del català per part de l'alumnat com a llengua per realitzar les proves de la selectivitat i la impartició de les classes per part del professorat. Mentre el percentatge de tria del català com a llengua de la selectivitat per part de l'alumnat és més d'un 70%, l'oferta de classes en català només és del 51,3% en el seu conjunt, per tant, caldria augmentar l'oferta de la docència en català per adequar-se al percentatge d'elecció de llengua dels estudiants en la selectivitat.
- b) És una dada preocupant i per reflexionar-hi profundament veure com l'ús del català durant la darrera dècada només ha avançat un 1,67%, cosa que posa totalment en qüestió els atacs dels que diuen que l'ús del català a la UIB és excloent respecte a la llengua estatal: l'ús del castellà ha passat d'un 43,87% el curs 1999-2000 a un 44,11% a la darrera enquesta, el curs 2007-2008, és a dir, ha augmentat lleugerament, però ha augmentat un 0,24%.

El 4% restant correspon a l'ús d'altres llengües com l'anglès, el francès, o el portuguès, que hi ha a determinades filologies i plans d'estudis, o també a l'ús indistint de català-castellà. Dins aquesta franja del 4% es trobaria, així, el percentatge d'ús d'altres llengües. Segurament, baix encara, de cara a l'espai europeu. Suposam que les dades sobre l'ús de llengües comunitàries, en especial de l'anglès, haurà augmentat, quan es realitzi el pròxim qüestionari el curs 2009-2010.

- c) Conèixer la situació de l'ús de la llengua catalana als diferents departaments ens pot permetre oferir assessorament lingüístic especialitzat als seus membres, per afavorir el procés de normalització lingüística a la Universitat.
- d) En l'aspecte metodològic, diríem que convé ajustar més el nombre de qüestionaris realitzats seguint el percentatges d'impartició d'assignatures, si les dades es poden obtenir, ja que la dispersió fa que algunes assignatures no estiguin exactament codificades. També caldrà tenir en compte la distribució per dos semestres separats de les assignatures dels plans d'estudis de grau, a partir del curs 2009-2010.
- e) El repte de l'espai europeu d'educació superior, que comença aquest curs 2008-2009, i del qual ja parlàvem a l'anterior Anuari, de 2006, ens obliga a tenir en compte el paper del català en relació amb l'ús de les altres llengües, tant pel que fa a la llengua d'impartició dels postgraus

com dels màsters, per atorgar una presència destacada del català com a eina de cohesió i normalització lingüística.

Seguint les conclusions de la XIV Trobada de Serveis Lingüístics Universitaris (Palma, 3 i 4 de juny de 2004), caldria recomanar que:

- «1. El català ha de ser la llengua d'ús normal en els estudis de grau. El multilingüisme que hi pugui haver a partir d'aquests estudis en el nou marc europeu universitari s'ha de gestionar sense perjudici de la llengua pròpia.
2. Els currículums dels estudiants han d'incloure el foment de les habilitats de comunicació oral i escrita en la llengua pròpia i en llengües estrangeres.
3. Els serveis lingüístics han de donar suport tècnic a les necessitats de l'EEES (intensificar les accions d'acolliment...) i les universitats els han de proveir dels recursos necessaris.
4. Les universitats han de tenir un pla de política lingüística, per poder donar compliment a aquests objectius, i els serveis lingüístics han de participar en la seva elaboració i execució.»
- f) Cal continuar amb les relacions institucionals entre les universitats de la Xarxa Lluís Vives, i de manera especial, amb la Comissió de Llengua, pel que fa a la coordinació d'activitats, projectes, estudis i campanyes en defensa de la llengua catalana i la seva normalització lingüística.
- g) Cal seguir fomentant l'ús del català a la recerca, i més quan les valoracions universitàries afavoreixen les revistes i recerques d'impacte en altres llengües, i per tant, el català té una presència mínima reconeguda en els barems de les valoracions de les comissions estatals.
- h) Cal incloure en els estudis la formació lingüística en diverses llengües, especialment amb vista al desenvolupament de la convergència amb l'espai europeu d'ensenyament superior. Juntament amb l'anglès, que s'ha convertit en la llengua franca, cal no oblidar els contactes culturals que han tingut i tenen les Illes Balears amb els països de l'àrea lingüística romànica i els programes d'intercanvi establerts amb països francòfons o de parla italiana i portuguesa, per tant, aquestes llengües també haurien de seguir sent ben presents a la Universitat de les Illes Balears.
- i) En conseqüència, cal desenvolupar encara més un pla de llengües, on el català tingui un paper bàsic en el cas del professorat i alumnat que en tingui un coneixement insuficient, especialment en l'ús escrit i oral de la seva matèria.

També l'anglès: pel que fa al coneixement declarat per l'alumnat que es matricula per primera vegada, només diu entendre'l un 1,38 sobre 3 punts (o sigui, poc). Sense oblidar les altres llengües europees presents entre l'alumnat d'ERASMUS i d'altres programes. Ni tampoc les llengües africanes (amb la presència d'alumnes del programa Averrois) i asiàtiques (hi ha un mercat amb un gran potencial econòmic i cultural, com pugui ser la Xina, l'Índia i el Japó).

Pensem que la demanda en català i anglès, especialment, pot ser important, ja que per a la matriculació a un màster —d'acord amb la legislació vigent, aprovada el 2009 per la UIB i la Conselleria d'Educació del Govern de les Illes Balears—, caldrà tenir a partir del curs 2009-2010 uns coneixements lingüístics corresponents a un grau C1 en llengua catalana i un B2 en llengua anglesa (d'acord amb la terminologia del Marc comú europeu de referència per a les llengües).

- j) També s'haurà de consolidar un pla estratègic i un pla d'actuació lingüística en l'àmbit interior de la UIB per resoldre els reptes lingüístics.

Mallorca, juliol-agost de 2009

Agraïments

Volem agrair la col·laboració de totes les persones i institucions que han participat en l'obtenció d'aquestes dades, en especial de l'àrea de dinamització lingüística i del Servei Lingüístic del Gabinet de Didàctica, i del tècnic del Servei d'Estadística i Qualitat Universitària, com també el suport econòmic del Vicerectorat de Projecte Cultural, mitjançant el Pla lingüístic, per a la realització dels qüestionaris d'ús del català.

5. BIBLIOGRAFIA

Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2006. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya - Universitat de les Illes Balears, 2006.

Avui (15 juliol 2009): «El 90% d'universitaris titllen de deficient l'oferta en anglès», pàg. 21. Barcelona.

Balears (17 juliol 2009): «Aprovats en llengües, però suspesos en matemàtiques», pàg. 12. Palma.

BASSA i MARTÍN, Ramon (1991): *El català a l'escola 1936/39-1985*. Barcelona: Llar del Llibre.

BASSA i MARTÍN, Ramon (2006): «L'ús del català a la docència i la recerca a la Universitat de les Illes Balears (cursos 1999-200 a 2005-2006)». A: *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2006*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya - Universitat de les Illes Balears, pàg. 238-277.

Centre de Documentació en Sociolingüística de les Illes Balears. Dades estadístiques.

Palma: Universitat de les Illes Balears. <http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/selectivitat.htm> (consulta: agost 2009).

CONSELL INSULAR DE MENORCA (2004). *Pla insular de normalització lingüística de Menorca*. Maó: Consell Insular de Menorca. Departament de Cultura i Educació.

MELIÀ, Joan (1997): *La llengua dels joves. Comportaments i representacions lingüístiques dels adolescents mallorquins*. Palma: Universitat de les Illes Balears.

MELIÀ, Joan (2007): «L'ús del català a selectivitat 1992-2007». A: *Lluc*, 859 (setembre-octubre 2007), pàg. 3-7. Palma: L'Espurna Edicions.

SERVEI LINGÜÍSTIC (cursos 1999-2000 a 2007-2008). Palma: Universitat de les Illes Balears. Servei Lingüístic.

<http://www.uib.cat/ca/infosobre/serveis/generals/slg/dinamitzacio/catuib/catdocuib.html>

(consulta: juliol 2009).

VILLAVARDE i VIDAL, Joan-Albert (2005): «L'enquesta sociolingüística 2003. Principals resultats». A: *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 18 (2005), pàg. 63-96. Benicarló: Onada Edicions.